

KNHB

Bestuursverslag

2019

Inhoud

Inleiding	3
Missie, visie en strategie	4
Onze organisatie	5
Een leven lang hockey(en)	10
Positieve maatschappelijke impact	13
Bij de wereldtop in een wereldsport	15
Toekomstbestendige financiën	18
KNHB als netwerk- en serviceorganisatie	20
Behoud van cultuur en hockey DNA	23
Goed sportbestuur	24
Financiën	25
Risicomanagement	27
Verslag Financiële Commissie over 2019	32
Jaarrekening 2019	33

Inleiding

Wij, de KNHB, zijn er voor onze verenigingen. En samen met hen willen we ervoor zorgen dat iedereen op een leuke en prettige manier kan genieten van de hockeysport. Daarom vinden wij het belangrijk dat de KNHB een netwerk- en servicegerichte organisatie is.

Om dit te realiseren, zetten we ook in 2019 sterk in op de samenwerking met de verenigingen en het stimuleren van onderlinge samenwerking tussen verenigingen. Dit doen we onder meer met onze accountmanagers, verschillende bijeenkomsten en allerlei vormen van kennisdeling. Met de Verenigingsmonitor als benchmarktool krijgen verenigingen bijvoorbeeld inzicht in hoe zij ervoor staan én kunnen zij zich vergelijken met andere verenigingen. Deze monitor helpt verenigingen om beleidsplannen te herijken, nieuwe plannen te ontwikkelen en/of gericht ondersteuning te krijgen van de KNHB.

In het kader van de 'Visie op de ontwikkeling van hockeyers' lanceren we in het voorjaar van 2019 de campagne '6x vooruit in hockey'. Een belangrijk onderdeel van deze campagne is de Hockey Ouderavond die begin mei in het hoofdkantoor van de Rabobank in Utrecht plaatsvindt met ruim tweehonderd hockeyouders. Aansluitend vindt ook de herijking plaats van de A- en B- jeugd-competities. De A- en B-jeugd spelen vanaf het seizoen 2019-2020 een landelijk georganiseerde voorcompetitie in plaats van een competitie per district.

De KNHB houdt in 2019 haar eerste tevredenheidsonderzoek, waar maar liefst 997 'hockeybetrokkenen' aan deelnemen. Gemiddeld scoort de KNHB 7,3, waarbij de kernwaarden betrouwbaar en deskundig het hoogst scoren. Daar zijn we trots op.

Kijken we naar de trends en ontwikkelingen binnen de hockeysport, dan zien we in 2019 (peildatum 31 oktober) dat het ledental 7% lager ligt ten opzichte van 2018. Deze daling is vooral te wijten aan iets lagere instroomcijfers bij de Jongste Jeugd. Tegelijkertijd zien we een groot aantal verenigingen met wachtlijsten en veel interesse voor flexibel hockeeraanbod voor specifieke doelgroepen. Voor ons het bewijs dat wij het aanbod onder de loep moeten nemen, en het waar nodig moeten aanpassen. Diverse trajecten worden daarom opgestart, waaronder de Urban Road Show voor het boeien en binden van jongeren en de pilot SportON voor het flexibel aanbieden van hockeeraanbod bij de 18+ doelgroep.

Op sportief vlak is 2019 een succesvol jaar voor de Nederlandse hockeysport. Het Nederlands Elftal Dames wint in juni de eerste editie van de FIH Pro League, de Heren worden derde. De Grand Final van dit toernooi wordt door de KNHB georganiseerd in het Wagener Stadion in Amsterdam. Op het Europees Kampioenschap in Antwerpen veroveren de Dames eveneens een gouden en de Heren een bronzen medaille. Met deze titel kwalificeren de Dames zich rechtstreeks voor de Olympische Spelen in 2020. Het Nederlands Elftal Heren weet zich in het najaar, ten koste van Pakistan, ook te kwalificeren voor de Spelen van aankomend jaar.

In dit bestuursverslag beschrijven we het afgelopen kalenderjaar aan de hand van de thema's en pijlers die door ons in 2014 zijn opgesteld. Wij kijken met een goed gevoel terug dit jaar, en hopen dat u met behulp van dit verslag ook met plezier kunt terugkijken.

Deze tekst is vanuit praktisch oogpunt geschreven in de mannelijke vorm. Overal waar de term 'hockeyer' staat vermeld, doelen we eveneens op hockeyster. Dit geldt tevens voor andere gebruikte mannelijke vormen.

Missie, visie en strategie

De KNHB zorgt voor hockeyplezier en -ontmoeting in Nederland. Plezier speelt een belangrijke rol bij alles wat we doen. Hoe meer plezier mensen beleven aan de hockeysport, hoe meer mensen we kunnen binden aan en behouden voor onze sport. Dat geldt voor spelers, trainers, coaches en scheidsrechters, maar ook voor vrijwillige bestuurders, commissieleden, ouders, sponsors en fans. Hockeyplezier bereiken we door het creëren van een prettige omgeving. Een omgeving waar we elkaar ontmoeten, samen plezier maken, sporten, prestaties leveren, elkaar beter maken en uitdagingen aangaan. In het veld, maar ook daarbuiten.

Om hockeyplezier mogelijk te maken heeft de KNHB in vijf kernwaarden samengevat waar de organisatie voor staat en waar wij in geloven. We willen betrouwbaar, deskundig en vernieuwend zijn, resultaatgericht werken en ons werk met passie doen. Zo groeien we door richting 300.000 hockeyers en 1 miljoen hockeyfans. Dat is de ambitie die de KNHB heeft verwoord in de strategie 2020.

Deze strategie concentreert zich rondom vier thema's:

- Een leven lang hockey(en)
- Positieve maatschappelijke impact
- Bij de wereldtop in een wereldsport
- Toekomstbestendige financiën

Deze thema's zijn onderling verbonden, maar worden ook ondersteund door de twee pijlers van de strategie 2020:

- KNHB als netwerk- en serviceorganisatie
- Behoud van cultuur en hockey DNA

Onze organisatie

Cijfers en ontwikkelingen

Ledenaantal

Op de peildatum (31 oktober 2019) telt de KNHB 240.113 leden. In 2014, het jaar waarin de strategie 2020 is gepresenteerd, telde de KNHB nog 241.202 leden.

Aantal verenigingen

In 2019 wordt kandidaat lid HC Delfshaven toegelaten als volwaardig lid van de KNHB. Er zijn in totaal 323 hockeyverenigingen in 226 gemeenten. Deze spreiden zich geografisch van Walcheren tot Delfzijl en van Den Helder tot Cadier en Keer. De grootste vereniging is Kampong; de kleinste vereniging is WFHC Enkhuizen. Bij de Nederlandse hockeyverenigingen liggen in 2019 in totaal ruim 930 kunstgrasvelden, waar dat er in 2014 nog 800 waren.

Top en breedte

Sportief gezien behoort het Nederlandse hockey tot de wereldtop. Naast de competitie kent onze sport een steeds breder aanbod om diverse doelgroepen in verschillende leeftijdscategorieën te bedienen. Dit tekent zowel de ontwikkeling als de verscheidenheid van onze sport, en is alleen mogelijk dankzij de inzet van iedereen die hockey een warm hart toedraagt. Denk hierbij aan alle vrijwilligers en kader in het land, maar ook de KNHB-organisatie en alle Nederlandse vertegenwoordigers in internationale commissies.

Samenstelling MT en bestuur

Hierbij een overzicht van het managementteam (MT) en het bestuur van de KNHB in 2019.

Managementteam per 1 januari 2019

Jeroen Bijl (Technisch Directeur), Erik Gerritsen (Algemeen Directeur), Arno den Hartog (manager Verenigingsdienstverlening), Rolf Martens (manager Doelgroepen), Karien Meuleman (manager Expertisecentrum), Leon Rutten (manager Competitiezaken & Arbitrage), Clarinda Sinnige (manager Communicatie), Haro Valkenburg (manager Commercie), Joost Vettorato (manager Evenementen), Karin van Willigen-van Norden (manager Financiën en Bedrijfsvoering).

Binnen het MT bestaat het dagelijks bestuur uit Jeroen Bijl, Erik Gerritsen, Arno den Hartog en Karin van Willigen-van Norden.

Bestuur per 1 januari 2019

Madeleine Bakker-Smit, Victor Brouwer, Erik Cornelissen, Peter Elders, Mijntje Nierman-Donners, Mark Pel, Stephan Veen, Catrien Zijlstra.

Gedurende het verslagjaar vindt één verandering plaats binnen het bestuur: op 27 november 2019 volgt Renske van Geel Mijntje Nierman-Donners op als bestuurslid Tophockey Dames.

Overzicht (neven)functies Bestuur

Naam - Madeleine Bakker-Smit
Geboortedatum - 23 juni 1961
Functie algemeen - Wethouder De Bilt
Nevenfuncties algemeen - geen
Functie KNHB - Vicevoorzitter en bestuurslid Competitiezaken en Hoofdklasseaangelegenheden

Naam - Victor Brouwer
Geboortedatum - 19 januari 1967
Functie algemeen - Eigenaar Brouwer bouwbedrijf / Eigenaar Victor Brouwer Advies sport en organisatie
Nevenfuncties algemeen - Kascommissie Sportraad van Delft
Functie KNHB - Bestuurslid Verenigingsdienstverlening

Naam - Erik Cornelissen
Geboortedatum - 25 juli 1969
Functie algemeen - Partner Korn Ferry
Nevenfuncties algemeen - Lid Raad van Commissarissen Tony's Chocolonely / Member Executive Board FIH
Functie KNHB - Voorzitter Bestuur en Voorzitter Remuneratiecommissie

Naam - Peter Elders
Geboortedatum - 8 maart 1958
Functie algemeen - Manager Facilitair Bedrijf Tergooi
Nevenfuncties algemeen - Board member EHF
Functie KNHB - Bestuurslid Arbitrage

Naam - Renske van Geel
Geboortedatum - 4 januari 1985
Functie algemeen - Manager Rijksconsultants - Ministerie BZK
Nevenfuncties algemeen - geen
Functie KNHB - Bestuurslid Tophockey Dames

Naam - Mark Pel
Geboortedatum - 29 mei 1963
Functie algemeen - Finance Director NUFFIC a.i.
Nevenfuncties algemeen - Voorzitter stichting U15
Functie KNHB - Penningmeester Bestuur

Naam - Stephan Veen
Geboortedatum - 27 juli 1970
Functie algemeen - Consultant Spencer Stuart
Nevenfuncties algemeen - geen
Functie KNHB - Bestuurslid Tophockey Heren

Naam - Catrien Zijlstra
Geboortedatum - 26 oktober 1964
Functie algemeen - Officier van Justitie
Nevenfuncties algemeen - Leercoach CS+
Functie KNHB - Secretaris Bestuur

Internationale vertegenwoordiging

De KNHB vindt het belangrijk dat het Nederlandse hockey ook internationaal in commissies wordt vertegenwoordigd.

FIH-bestuur per 1 januari 2019

Erik Cornelissen, Marijke Fleuren-van Walsem (als EHF-voorzitter), Rogier Hofman (als vertegenwoordiger van de FIH Atletencommissie).

FIH-commissies per 1 januari 2019

Marjolein Bolhuis-Eijsvogel, Erik Cornelissen, Peter Elders, Marijke Fleuren-van Walsem, Henk van der Hoeven, Rogier Hofman, Reinoud Imhof, Paul Litjens, Peter Wefers Bettink.

Gedurende het verslagjaar vinden vier veranderingen plaats binnen de FIH-commissies. Marjolein Bolhuis-Eijsvogel, Peter Elders en Henk van der Hoeven worden in mei 2019 niet herbenoemd. Dit mede vanwege een beleidswijziging van de FIH in het samenstellen van de commissies. Deze beleidswijziging moet leiden tot een gelijkwaardige vertegenwoordiging van alle continenten en zowel mannelijke als vrouwelijke vertegenwoordigers in FIH-commissies. Dit betekent dat alle continentale federaties in 2019 per commissie één mannelijke en één vrouwelijke kandidaat kunnen voordragen, waaruit de FIH maximaal één kandidaat per commissie kan benoemen. De EHF selecteert deze kandidaten uit alle voorgedragen kandidaten door nationale federaties in Europa. De KNHB heeft voor alle commissies één mannelijke en één vrouwelijke kandidaat aangedragen bij de EHF.

Verder is gedurende het kalenderjaar helaas commissielid (en zeer gerespecteerd toernooiarts) Peter Wefers Bettink na een ziekbed overleden.

EHF-bestuur per 1 januari 2019

Marijke Fleuren-van Walsem (voorzitter), Peter Elders.

EHF-commissies per 1 januari 2019

Madeleine Bakker-Smit, Yolande Brada, Rob ten Cate, Herman Kruis, Chantal Mies, Norbert Nederlof, Karin Pannekoek-ter Pelle, Leon Rutten, Ton van der Schoot, Rogier Warris.

Gedurende het verslagjaar vinden er drie veranderingen plaats binnen de EHF-commissies. Karin Pannekoek-ter Pelle stelt zich niet herbenoembaar. Alle overige huidige Nederlandse vertegenwoordigers plus Clarinda Sinnige en Gabrielle van Doorn stellen zich (opnieuw) kandidaat en worden benoemd in december 2019 voor de periode 2020-2021. Bij de samenstelling van de EHF-commissies houdt de EHF voor het eerste jaar rekening met de man-vrouw verhouding. Elke commissie dient te bestaan uit minimaal 30% van het minst vertegenwoordigde geslacht. Het totale aantal kandidaten dat een nationale federatie aandraagt, moet voor minimaal 30% bestaan uit het minst vertegenwoordigde geslacht. De KNHB heeft voor 50% vrouwelijke kandidaten en voor 50% mannelijke kandidaten aangedragen.

Ondernemingsraad

Per 1 januari 2019 bestaat de ondernemingsraad (OR) uit Florian Mulder (voorzitter), Chantal Mies (vicevoorzitter), Frank van Barneveld (secretaris), Romy Anderson, Dennis de Lugt, Michelle Schiphorst.

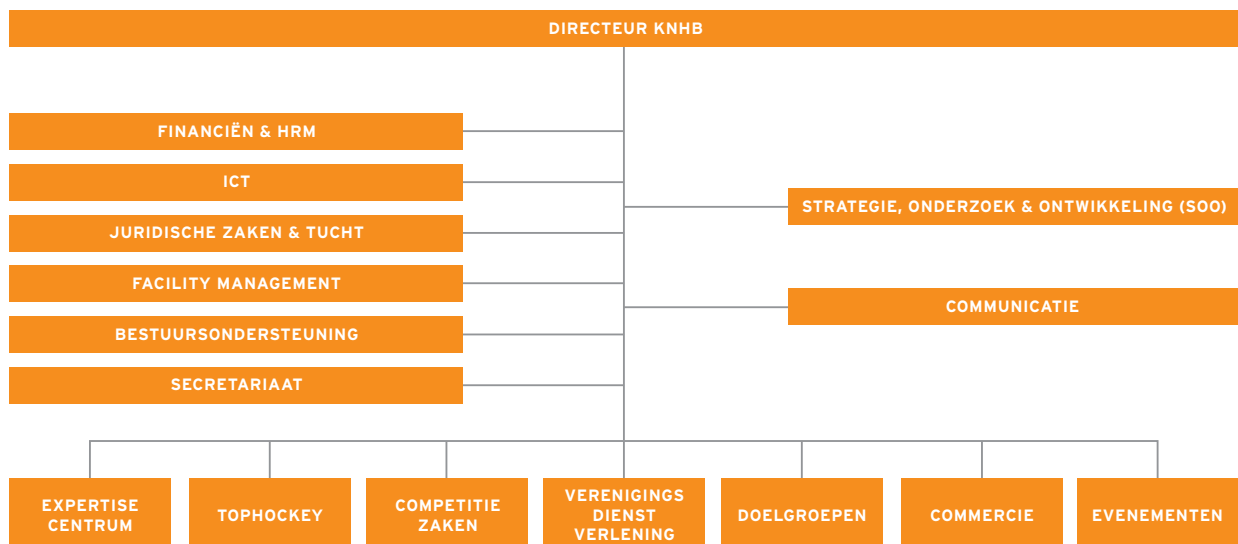
Binnen het verslagjaar vindt de volgende verandering plaats. Sophie Kustermans wordt per 1 september 2019 lid van de OR.

De OR van de KNHB voert namens het personeel overleg met de werkgever (dagelijks bestuur) over het ondernemingsbeleid en de personeelsbelangen. Hierbij heeft de OR oog voor de belangen van zowel het personeel als de organisatie. Evenals de KNHB streeft de OR naar gelijke rechten en kansen voor alle medewerkers, een stimulerende werkomgeving en een transparante en open werksfeer.

In 2019 komt de OR 11 keer formeel bij elkaar. Daarnaast is er 5 keer formeel overleg met het dagelijks bestuur. De OR en het dagelijks bestuur hebben een transparante relatie, met korte lijnen. Wanneer nodig weten beide partijen elkaar snel te vinden en constructief samen te werken. Beide partijen streven naar een structurele samenwerking. In 2019 heeft de OR zich gericht op 3 speerpunten: vervolg herstructurering KNHB-organisatie en de implementatie daarvan, medewerkerstevredenheid (werkpret) en de interne communicatie.

Bureauorganisatie KNHB

De bureauorganisatie van de KNHB bestaat uit afdelingen, die gezamenlijk het jaarplan 2019 hebben gerealiseerd. Het organigram ziet er als volgt uit:

Hieronder de samenstelling van de bureauorganisatie per 31 december 2019.

	31-12-19	31-12-18		31-12-19	31-12-18
PERSONEN	72	65	FTE	63,9	58,2
Mannen	25	22	Man	24,3	
Vrouwen	47	43	Vrouw	39,6	
			Vast dienstverband	42,2	41,6
			Tijdelijke projectplaats	0,8	
			Tijdelijk dienstverband	21,7	16,6

Het bestuur en de Algemene Vergadering accordeerden in 2018 de begroting voor 2019, met een formatie van 62,5 fte, exclusief projectplaatsen.

De KNHB werkt niet met uitzendkrachten.

HR-beleid

Nadat eind 2018 een nieuwe beoordelingssystematiek voor alle medewerkers was doorgevoerd, vinden er in 2019 ontwikkelgesprekken plaats. Ook is er aandacht voor feedback geven en ontvangen en zelfregulatie. Het Persoonlijk Ontwikkel Plan, dat aansluit op de in 2018 gepresenteerde Visie op de ontwikkeling van hockeyers, resulteert in persoonlijke doelstellingen en jaarafspraken.

Bij enkele functies worden in 2019 aanpassingen in de functieprofielen verwerkt, nadat deze benodigde aanpassingen gesignaleerd waren in 2018 en 2019.

De beoordelingssystematiek 2019 wordt, na evaluatie, iets aangepast. Deze wordt aangevuld met de mogelijkheid feedback te vragen aan collega's of extern betrokkenen door de medewerker zelf. De leidinggevende heeft bij de beoordeling de beschikking over de door de medewerker ontvangen feedback.

In 2019 neemt de KNHB deel aan de opstartfase van het thema Duurzame Inzetbaarheid, een initiatief van Werkgevers in de Sport (WOS). Een onderdeel daarvan is de reisbeurs die plaatsvindt in DeWeerelt van Sport. Medewerkers hebben de mogelijkheid zich te oriënteren op trainingen die in 2020 aangeboden worden.

Het beloningssysteem van de KNHB is gebaseerd op de CAO Sport.

Een leven lang hockey(en)

Dit thema concentreert zich op het gericht werven en behouden van hockeyers en betrokkenen. Vanaf de Jongste Jeugd tot de veteranen LX - en alle leeftijdscategorieën die daar tussen zitten. Bij werving en behoud gaat het niet alleen over actieve spelers, maar ook over scheidsrechters, kader en vrijwilligers. We kijken hierbij naar de rol die de KNHB, verenigingen en accommodaties kunnen spelen. Binnen dit thema draait het eveneens om het ontwikkelen van passend (hockey)aanbod, dat aansluit op de wensen en behoeften van verenigingen en hockeyers. De centrale vraag is steeds: hoe kunnen we er met elkaar voor zorgen dat mensen graag op de hockeyvereniging (blijven) komen?

Aantrekkelijk hockeyaanbod voor iedereen

Wij zien, net als in 2018, in 2019 een lichte daling in de ledencijfers van de KNHB. Deze daling is vooral te wijten aan de iets lagere instroomcijfers bij de Jongste Jeugd. Tegelijkertijd zien wij ook nog steeds een aantal verenigingen met wachtlijsten. De interesse voor een meer flexibel hockeyaanbod blijft bovendien groeien. Voor ons vormt dit het bewijs dat we het aanbod onder de loep moeten nemen en waar nodig moeten aanpassen. Met een passend en bovenal meer flexibel aanbod is de KNHB van mening de komende jaren een structurele groei voor de hockeysport te kunnen realiseren. Naast de reguliere 11-tallen competities die in het weekend plaatsvinden, blijkt er steeds meer behoefte te zijn aan een meer laagdrempelig hockeyaanbod. Een mooi voorbeeld hiervan zijn de succesvolle Hockey7-competities.

Omdat de reguliere '22 weekenddagen' voor sommige doelgroepen steeds vaker als te belastend worden ervaren, wordt er naast de spelvorm tevens kritisch gekeken naar de aanbiedingsfrequentie van het hockeyaanbod. Mede daarom draait de KNHB in 2019 samen met drie Rotterdamse verenigingen mee in de door NOC*NSF geïnitieerde pilot 'SportOn'. Dit betreft een online platform vanuit de georganiseerde sport, gericht op de ongebonden multisporter in de regio Rotterdam. Op dit platform wordt o.a. op een meer laagdrempelige manier hockey aangeboden. Het deelnemen aan deze pilot geeft enerzijds waardevol inzicht in de behoefte van multisporters. Anderzijds geeft het goede input voor een mogelijk in de toekomst exclusief hockeyplatform, waarop alle verenigingen hun flexibele aanbod kunnen presenteren.

Ook het werven en behouden van jongens is een speerpunt van de KNHB. In 2018 kwam het programma 'Boeien & Binden van jongens' tot stand en dit krijgt een positief vervolg in 2019. Het programma bestaat uit twee avonden, waarbij theorie en praktijk elkaar afwisselen. Daarnaast fungeert de Urban Road Show op 27 locaties als podium voor een 'train de trainer'-bijeenkomst. Het technische kader van de lokale hockeyverenigingen en de buurtsportcoaches worden hiermee uitgedaagd om het lokale hockeyaanbod zo in te vullen, dat het de jeugd aanspreekt.

Goed georganiseerde competities en kampioenschappen

De competitieleiding van de KNHB organiseert in 2019 een veelvoud aan veld- en zaal hockeycompetities en kampioenschappen. Naast het reguliere aanbod wordt in 2019 specifiek aandacht besteed aan het verbeteren van het avondaanbod en het herijken van de A- en B-jeugdcompetities. Het aantal teams dat deelneemt aan de avondcompetities neemt wederom toe. De A- en B-jeugd spelen vanaf seizoen 2019-2020 een landelijk georganiseerde voorcompetitie (in

plaats van per district) waarna ze zich in de herfstvakantie (A-jeugd) of winterstop (B-jeugd) kunnen plaatsen voor de landelijke en supercompetities. De genoemde wijzigingen komen breed gedragen tot stand en worden in 2020 geëvalueerd.

Verbeteren van het imago en regelkennis van de scheidsrechter

In 2019 wordt veel aandacht besteed aan het Arbitrageonderzoek. In dit onderzoek dat deels plaatsvond in 2018 staat de Visie op de ontwikkeling van hockeyers (spelers/trainers/coaches/toeschouwers etc.) en de ontwikkeling van scheidsrechters centraal. De kenmerken van de 'ideale' scheidsrechter en de voor- en nadelen van fluiten worden hierin nadrukkelijk belicht.

In 2019 levert de enquête met 1.800 respondenten (650 scheidsrechters en 1.150 hockeyers) waardevolle input op voor de invulling van het vernieuwde beleidsplan voor de doelgroep scheidsrechters. Daar zijn de volgende vijf belangrijke speerpunten in opgenomen: imago, werving & behoud, opleiding & begeleiding, spelregelkennis en verbinding.

Het wegnemen van de drempel om te gaan fluiten en het tonen van meer begrip voor de genomen beslissingen van de scheidsrechter, levert waarschijnlijk de meeste winst op. Hockey is immers een dynamische sport met complexe regels, waardoor de spelregelkennis van wedstrijddeelnemers en toeschouwers vaak ontoereikend is. Dit zorgt te vaak voor irritatie. De KNHB streeft ernaar de spelregelkennis van de gehele hockeygemeenschap te verbeteren en de verbinding tussen alle wedstrijddeelnemers en -betrokkenen (spelers, begeleiding, scheidsrechters en toeschouwers) te vergroten.

In 2019 publiceert de KNHB ter bevordering van deze spelregelkennis een serie veld- en zaalhockeybeelden van de meest voorkomende overtredingen en spelhervattingen. Ook worden video's gepubliceerd met instructies rondom de doorgevoerde spelregelwijzigingen. Deze beelden worden veel bekeken en worden in het najaar via social media ingezet om de spelregelkennis verder onder de aandacht te brengen.

In vele lokale, interactieve en leerzame spelregelcafés worden deelnemers door een aantal topscheidsrechters aan de hand van beelden in de (nieuwe) spelregels meegenomen. Daarnaast wordt dit jaar ook een specifieke sessie georganiseerd die gericht is op de Hoofdklasse. Hierbij krijgen zowel de coaches als de bondsscheidsrechters het podium om toe te lichten hoe zij verschillende spelsituaties beoordelen en bovenal benaderen. Het doel hiervan is om meer wederzijds begrip tussen de verschillende wedstrijddeelnemers te bewerkstelligen.

Focus op kaderontwikkeling

In 2019 wordt de samenwerking tussen arbitrage en technisch kader binnen het Expertisecentrum verder geïntensiveerd. Dit uit zich onder andere in de bovengenoemde bijeenkomst voor landelijke scheidsrechters en Hoofdklasse coaches. Ook wordt er een gezamenlijke netwerkbijeenkomst voor leercoaches arbitrage en technisch kader georganiseerd, en worden verschillende commissies samengevoegd. In 2019 wordt een start gemaakt met de ontwikkeling van kwaliteitseisen voor leercoaches, in 2020 krijgt dit een vervolg.

De elektronische leeromgeving wordt in 2019 verder ontwikkeld. De clubscheidsrechtersmodule wordt opgenomen in de nieuwe leeromgeving en in 2020 worden de eerste tests gehouden met digitaal examineren.

Gedurende 2019 heeft een zeer groot aantal deelnemers van hockeyverenigingen deelgenomen aan de door de KNHB gratis verstrekte Basisopleiding.

Om de opleidingen van technisch kader en arbitrage richting te geven, ontwikkelt de KNHB een nieuwe opleidingsvisie. Hierbij wordt gekeken naar nieuwe (wetenschappelijke) inzichten en wordt er een vertaling gemaakt vanuit de Visie op de ontwikkeling van hockeyers. In 2020 wordt begonnen met het vernieuwen van de Basisopleiding Training geven en Coachen, de Opleiding Hockeytrainer 2 (HT2) - Jongste Jeugd, de HT2 - Elftal, de Opleiding tot Clubscheidsrechters plus (CS+) en de Opleiding tot Bondscheidsrechter (BIO).

Belangrijkste aandachtspunten vanuit juridisch en tucht

Er is - zoals altijd - veel aandacht voor het stimuleren van sportiever gedrag op en rond de velden geweest. Met redelijk veel succes. Het aantal meldingen wangedrag is voor het tweede jaar op rij stabiel gebleven. Na een aantal jaar gestegen te zijn, is deze stijging in 2018 tot stilstand gebracht en in 2019 voor het 2e jaar op rij stabiel gebleven. Tegelijkertijd zien we wel de cultuur doorzetten waarin verenigingen en individuen het minder snel eens worden over te nemen maatregelen, zowel door verenigingen als door de KNHB. Plus dat we de gevolgen van de juridisering van de samenleving terug zien in de hockeysport, ook hier zien we in toenemende mate de neiging om zaken via de juridische weg te laten verlopen in plaats van met elkaar op te lossen.

Positieve maatschappelijke impact

Hockeyverenigingen staan midden in de samenleving. Daarom zijn de thema's die spelen in de samenleving ook relevant voor de ontwikkeling van onze sport, onze verenigingen en de KNHB. De onderwerpen die binnen dit thema aan de orde komen zijn diversiteit, gezondheid en duurzaamheid.

Toegankelijkheid voor kwetsbare doelgroepen vergroten

De KNHB wil dat de hockeysport toegankelijk is voor alle groepen in de samenleving. Daarom investeert de KNHB in 2019 in verschillende wijkgerichte initiatieven. Een mooi voorbeeld van een nieuw wijkgericht initiatief is de Urban Road Show. Dit is een rondreizende hockeyactivatie met stoere pannakooien, die zich voornamelijk richt op kinderen die normaliter verder van de hockeysport af staan. Zo maken de kinderen op een laagdrempelige manier kennis met een uitdagende, stoere vorm van hockey in de wijk.

Hockey Foundation

In 2019 werkt de KNHB met ondersteuning van EY VODW aan de ontwikkeling van een Hockey Foundation. Tijdens diverse sessies wordt gewerkt aan de versterking en de verbetering van het concept. Dat resulteert in de lancering van deze Foundation op 18 januari 2020 tijdens het Nationaal Hockeycongres in Utrecht, met als slogan 'Van wijk naar team'.

De ambitie van deze Foundation is om 10.000 kinderen uit achterstandswijken te laten hockeyen op hockeyverenigingen in hun buurt. Daartoe wil de Foundation in 2030 in totaal 30 nieuwe verenigingen hebben opgericht. Deze verenigingen en hun kader helpen de kinderen om zich te ontwikkelen. Naast sporttechnische support zal er gericht worden geholpen op het gebied van pedagogiek en opleiding. De Foundation zal gebruik gaan maken van bekwame experts om verenigingen, kader, ouders en kinderen te helpen. In de wijken en buurten van deze verenigingen gaat de Foundation het Urban Hockey stimuleren op veldjes en pleinen.

In 2019 maken we ook een start met de uitwerking van de financiering van de Foundation. In 2020 wordt per verkocht ticket voor de FIH Pro League wedstrijden in Nederland 1 euro afgedragen aan de Foundation. Daarnaast zijn de eerste contacten gelegd met partners en sponsors van de KNHB voor een bijdrage aan de Foundation. De Rabobank heeft een eerste substantiële bijdrage voor 2020 toegezegd.

Sportaccommodaties klaar voor de toekomst

Van de 323 verenigingen zijn inmiddels 219 verenigingen (68%) deels of geheel rookvrij. Veel verenigingen maken gebruik van de ondersteuning die wordt geboden door de Alliantie Nederland Rookvrij!. Met behulp van borden, vlaggen en andere materialen helpt de Alliantie verenigingen op weg om het rookvrijbeleid in te richten. Het handhaven van het rookverbod blijft nog wel een punt van aandacht.

Cijfers van het Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) laten zien dat ongeveer 100 hockeyverenigingen sporters een gezonde voedingskeuze aanbieden door en met een divers aanbod. Met een speciaal programma worden verenigingen geholpen om het aanbod in de clubhuizen gezonder te maken, zonder daar omzet voor in te leveren.

Het verantwoord alcohol schenken op verenigingen krijgt veel aandacht in 2019. Een bestuursreglement waarborgt een verantwoorde verstrekking van alcohol. Het omschrijft de schenktijden en de werkafspraken rondom de huis- en gedragsregels inzake het gebruik van alcohol. Naast het voldoen aan de wet- en regelgeving vraagt dit op een juiste wijze handhaven van regels veel aandacht.

Ten slotte staat duurzaam accommodatiebeheer op veel agenda's van verenigingsbesturen. Verenigingen starten veelal met een nulmeting, waarmee ze in kaart brengen waar de kansen liggen en welke acties snel tot resultaat leiden. Bij duurzaamheid wordt veelal vaak gedacht aan zonnepanelen en LED-verlichting, maar dit vraagt om grote investeringen. Vaak worden eenvoudige maatregelen die zorgen voor grote besparingen (zoals bijvoorbeeld waterbesparing bij douchen, klokthermostaten en glasisolatie) vergeten. Deze maatregelen zorgen echter voor een terugverdientijd die aantrekkelijk is voor elke vereniging met een eigen clubhuis en velden. De KNHB brengt deze eenvoudigere maatregelen onder de aandacht van de verenigingen.

Bij de wereldtop in een wereldsport

De KNHB heeft de ambitie om met de vertegenwoordigende elftallen tot de wereldtop te blijven behoren. Daarin zijn we met elkaar succesvol, maar dat gaat niet vanzelf. Zo zijn er uitgebreide programma's voor de Nationale (jeugd-) elftallen die tot de wereldtop behoren. Voor deze elftallen is de KNHB afhankelijk van de aanwas en ontwikkeling van hockeypotentiaal in Nederland. Cruciale aandachtspunten op dit vlak zijn talentontwikkeling en een topcompetitie voor zowel jeugd als senioren.

De KNHB heeft niet alleen de ambitie om met haar teams tot de wereldtop te behoren. Ook op het gebied van arbitrage en technisch kader wil de KNHB structureel op het hoogste internationale niveau blijven meedoen. Daarnaast voelt de KNHB zich medeverantwoordelijk voor de ontwikkeling van de hockeysport op wereldschaal. Deze onderwerpen komen bij de behandeling van dit thema aan bod.

Organisatie Pro League

In 2019 start de FIH Hockey Pro League voor het Nederlands Elftal Heren in eigen land met een wedstrijd tegen Duitsland op 5 maart in Rotterdam. Speellocatie is het complex van Hockeyclub Rotterdam. Het Nederlands Elftal Dames speelt haar eerste thuiswedstrijd in de FIH Pro League op 10 april op SV Kampong tegen China.

De FIH Pro League 2019 wedstrijden vinden in Nederland plaats op de accommodaties van HC Rotterdam, SV Kampong, HC Den Bosch, HC Oranje-Rood en in het Wagener Stadion in Amsterdam.

De KNHB organiseert deze wedstrijden in samenwerking met de betreffende hockeyclubs. De organiserende clubs zijn erg enthousiast over dit concept en hebben zich allemaal opnieuw aangemeld om één of meerdere wedstrijden te hosten in 2020.

De Grand Final wordt afsluitend georganiseerd door de KNHB in het Wagener Stadion.

In totaal zijn ruim 71.000 toeschouwers bij de verschillende wedstrijden in Nederland aanwezig. Elf wedstrijddagen zijn uitverkocht.

Promotie hockeysport/stijging aantal hockeyfans

Hoewel het ledenaantal van de KNHB in 2019 daalde, nemen we in 2019 een behoorlijke groei in het aantal geregistreerde hockeyfans waar. Het totaal aantal gebruikers op hockey.nl (website) groeit in 2019 met 19% ten opzichte van 2018. Ook het aantal volgers op Instagram van hockey.nl en OranjeHockey groeit sterk met respectievelijk 57% en 29% ten opzichte van 2018. Verder groeit het aantal volgers op YouTube met 33%.

De KNHB heeft zichzelf ten doel gesteld eind 2020 1 miljoen hockeyfans te hebben. Sinds september 2019 werkt de KNHB aan een betere vastlegging van alle hockeyfans, verenigingsfunctionarissen en hockeyers. Het doel hiervan is om betere service te kunnen bieden, content te kunnen personaliseren en verenigingen te helpen leden te werven en behouden. Door middel van opt-ins kunnen leden en

fans in de nabije toekomst beter aangeven waarvoor zij benaderd willen worden, zodat de KNHB gerichter kan communiceren.

In 2019 zorgen de start van de FIH Pro League en de Olympische qualifiers voor volle stadions in Nederland. Oranje speelt haar wedstrijden op verschillende locaties in het land. Regionale communicatiemiddelen, de inzet van de verenigingen in de regio en bezoeken van internationals aan de verenigingen zorgen voor een goedlopende kaartverkoop en publiciteit voor de nationale teams.

Ziggo Sport en de NOS verzorgen de (live)-uitzendingen op televisie en online. Ook de beide Europees Kampioenschappen in België krijgen veel aandacht. De NOS zendt alle wedstrijden van de Nederlandse teams live op dit toernooi uit. De Hoofdklasse krijgt tijdens het seizoen wekelijks aandacht op televisie via Ziggo Sport en de NOS.

Prestaties Nederlands elftal dames en heren

In 2019 wordt voor het eerst de FIH Pro League gespeeld. Deze competitie heeft een druk wedstrijdprogramma, zeker in combinatie met het clubprogramma. Daarom kiezen de bondscoaches en de KNHB ervoor om de Pro League met een brede selectie van 32 spelers te spelen. Voordeel is dat veel spelers kunnen wennen aan het internationale niveau, nadeel is het spelen in veel wisselende samenstellingen.

De dames kwalificeren zich makkelijk voor de Grand Final in Amsterdam, die zij uiteindelijk weten te winnen. Daarmee zijn zij de eerste winnaar van de FIH Pro League. De heren kwalificeren zich eveneens voor de Grand Final en worden, na in de halve finale verloren te hebben van België, uiteindelijk derde. In augustus wordt het Europees Kampioenschap in Antwerpen gespeeld, waarbij de dames opnieuw goud winnen. De heren behalen, na een verloren halve finale tegen Spanje, de derde plaats.

Ontwikkeling jeugdteams

De Visie op de ontwikkeling van hockeyers, die aansluit op de Tophockeyvisie van de KNHB, speelt een belangrijke rol bij de nationale jeugdteams. Zo wordt in 2019 gewerkt aan zelfregulering, unieke kwaliteiten, bijdrage aan het team, passende belasting, duurzaam leren en de balans tussen sport en privé. In 2019 wordt in de opleiding ook aandacht besteed aan andere zaken dan hockey. Zo is er aandacht voor fysieke training, voedingsadvies en persoonlijke ontwikkeling. Voor dit laatste worden twee duale carrière-coaches aangesteld.

Voor alle nationale jeugdteams staat in 2019 een internationaal toernooi op het programma. De Dames en Heren van Jong Oranje spelen het Europees Kampioenschap in Valencia. De dames worden tweede en de heren worden derde. In Eindhoven vindt het Zes landen invitatie-toernooi plaats waar de A- en B-jeugd spelen. Er worden tijdens dit toernooi geen finales gespeeld. Alle vier de ploegen laten een goed niveau en goede ontwikkeling zien.

Hockey internationaal ontwikkelen

In samenwerking met de EHF start de KNHB richting het Europees Kampioenschap van 2021 het EHF-KNHB Development traject. De focus wordt (wederom) gelegd op Twinning, ParaHockey en Youth Leadership. Veertien Europese 'hockeyontwikkelingslanden' hebben zich opgegeven voor Twinning.

In samenwerking met de FIH wordt getracht een hockeyproject op te starten in Zambia en Zuid-Oost Afrika, maar gezien het geringe development budget van de FIH wordt dit initiatief op de lange baan geschoven.

Gesprekken met de Sport for Development Foundations One Million Hockey Legs, Hockey Dreams Foundation, Power to Fly, Hockey Indonesia en Twende leiden tot een structurele KNHB ondersteuning voor de komende drie jaar.

Naast Right to Play en de KNVB (World Coaches) wordt de KNHB, hierin nauw samenwerkend met de Bovelander Foundation, met ingang van 2020 voor het eerst ondersteund door het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Professionaliseringslag hoofdklasse

In 2019 slagen we erin om voor 2020 en 2021 tot een betere combinatie van de programma's van de Nederlands teams en de Hoofdklasse Dames en Heren te komen. Bij de FIH dwingt de KNHB een aanpassing van het FIH Pro League schema voor 2020 en 2021 af. Deze aanpassing pakt voor de nationale teams goed uit (minder reizen bij hetzelfde aantal (thuis)wedstrijden) en biedt meer ruimte voor een goed Hoofdklasseprogramma op de jaarkalender.

In 2019 verbetert de afstemming tussen de KNHB en de Hoofdklasse verenigingen met betrekking tot het competitieschema en de programma's van de Nederlandse teams. De eerste gesprekken met de Hockey Hoofdklasse cv, de Hoofdklasse verenigingen, Eyecons en anderen op het gebied van professionalisering van accommodaties, media, jeugdopleiding, commercie etc. leveren nog geen concrete resultaten op.

Arbitrage

In 2019 kwalificeert zich een extra scheidsrechter tot internationaal scheidsrechter. Daarnaast worden maar liefst drie Nederlandse scheidsrechters en officials aangewezen voor de Olympische Spelen in 2020 in Tokyo. In 2019 wordt een eerste stap gezet naar een plan om talentvolle scheidsrechters beter te begeleiden.

Toekomstbestendige financiën

Het bieden van toegevoegde waarde aan hockeyers, verenigingen en partners en sponsors wordt steeds belangrijker. Bij het aangaan van een verbinding wordt de afweging gemaakt in hoeverre beide partijen kunnen voorzien in elkaars behoeften. Zo moet bijvoorbeeld de balans tussen de contributie die een lid betaalt en de beschikbaarheid van goede trainers, trainingstijden, faciliteiten, aandacht of verbinding met een vereniging goed afgestemd zijn. Ook zijn sponsors op zoek naar verbinding met de verenigingen en hockeyers om de relatie met de voor hun relevante doelgroep actief aan te gaan.

Intensieve samenwerking met partners, sponsors en suppliers

De samenwerking met bestaande partners, sponsors en suppliers wordt in 2019 zeer goed uitgevoerd. Met name de partners van de KNHB grijpen de FIH Pro League aan voor activatie rondom deze wedstrijden. Tijdens de Grand Final zijn zowel Rabobank als Deloitte met vele gasten aanwezig. Enkele hoogtepunten in 2019 zijn:

- Deloitte Student Trophy op AH&BC met meer dan 500 deelnemende studenten
- Rabo Fandag op HC Den Bosch met meer dan 40 internationals en 500 kinderen
- Elf internationals rijden in een gesponsorde Volvo en 110 hockeyverenigingen bemachtigen de Volvo Clubbonus
- Auping clinics op een aantal Landal GreenParks
- Partnerreis met meer dan vijftien vertegenwoordigers van partners naar het Europees Kampioenschap in Antwerpen
- Rabo Oranje Lounge tijdens het Europees Kampioenschap in Antwerpen voor internationals en hun ouders
- Internationals plaatsen een grip op de hockeysticks van kinderen op het ONVZ grippodium bij alle Pro League wedstrijden

In 2019 wordt het contract met Heineken verlengd. Heineken blijft voor de KNHB en de verenigingen van belang op het gebied van het stimuleren van alcoholvrije drank.

Het gesprek met de Rabobank over de verlenging van het contract na 2020 wordt opgestart en vervolgd in 2020.

Het contract met adidas wordt verlengd tot en met 2024. Adidas zal eenmaal per twee jaar het tenue aanpassen. Daarnaast biedt adidas de mogelijkheid voor aankoop van alle items van teamwear voor de verkoop in de toekomstige KNHB webshop.

De zoektocht naar een nieuwe achtste partner voor de KNHB leidt nog niet tot een veelbelovend contract.

(Meer) inkomsten uit bestaande en nieuwe verdienmodellen

De Rabobank investeert in 2019 substantieel in de FIH Pro League als presenting partner en draagt bij aan de promotie van de Pro League bij onder andere hockeyverenigingen en op social media. Deze bijdrage zorgt voor een verbeterde zichtbaarheid van de Rabobank.

Na eind december 2019 het contract getekend te hebben met HockeyDirect, wordt medio januari 2020 een officiële KNHB webshop gelanceerd. Dit is het resultaat van een nieuwe samenwerking met SportshopsDirect, het bedrijf achter de grootste online retailer in hockey: hockeydirect.nl. Deze samenwerking zal resulteren in extra financiële middelen voor de KNHB middels een afdracht van SportshopsDirect aan de KNHB.

De ontwikkeling van een toekomstige KNHB Business Club loopt vertraging op en is uitgesteld naar 2020. Dit komt omdat de prioriteit in 2019 ligt op de totstandkoming van de KNHB webshop en de samenwerking met SportshopsDirect. Daarnaast zal de Hockey Foundation onderdeel gaan uitmaken van de afdracht van de, nog in 2020 te ontwikkelen, Business Club.

KNHB als netwerk- en serviceorganisatie

Net als haar verenigingen wil de KNHB continu toegevoegde waarde leveren aan alle betrokkenen en daarmee haar rol en positie legitimeren. Samenwerking en verbinding zijn hierbij essentieel. Niet alleen met de verenigingen, maar ook met het bedrijfsleven, andere sporten en sportbonden, overheden en maatschappelijke organisaties. Dit vraagt om een flexibele organisatie die in staat is projectmatig te werken, ook samen met anderen. De herijking van de KNHB-organisatie, die hiervoor noodzakelijk was, heeft plaatsgevonden in 2017, waarna in 2018 processen en diensten zijn aangepast aan de verwachtingen en eisen van deze tijd.

Verder ontwikkelen van dienstverlening aan verenigingen

Met de inzet van vijf accountmanagers hebben alle verenigingen een vast aanspreekpunt. Zij kunnen bij deze accountmanagers terecht voor vragen over beleidsondersteuning. Bij een groot aantal verenigingen wordt een strategiesessie gehouden. Het jaarlijks Nationaal Hockeycongres vindt plaats in januari 2019. Daarnaast worden webinars en bijeenkomsten voor kennisdeling georganiseerd.

De eerste ervaringen met de ontwikkelde Verenigingsmonitor worden opgedaan. Dit is een benchmarktool die verenigingen in de gelegenheid stelt zich op allerlei terreinen te vergelijken met andere verenigingen en kan helpen bij het te voeren beleid.

Optimaliseren van de samenwerkingsstrategie

'Succes maken we samen' is de titel waarmee de KNHB Strategie 2020 zich richt op een sterke hockeysport. Dit geldt ook voor de effectiviteit van de KNHB als organisatie. Daarom focust de KNHB zich in 2019 actief op samenwerking en het verstevigen van een aantal samenwerkingen ten behoeve van de hockeysport en de verenigingen.

Allereerst richt de KNHB zich onverminderd sterk op samenwerken met de verenigingen en het stimuleren van onderlinge samenwerking tussen verenigingen. Dit gebeurt via onder meer accountmanagement, bijeenkomsten en kennisdeling. Daarnaast leidt actieve samenwerking binnen De Weerelt van Sport met de Nederlandse Golf Federatie, de Nederlandse Volleybal Bond, de Nederlandse Ski Vereniging en het Watersportverbond tot financiële steun van NOC*NSF voor een gezamenlijke innovatieagenda, gericht op slagvaardige organisaties tot uiting komend in kwaliteit van mensen en ICT.

Tot slot initieert de KNHB in NOC*NSF verband actief de samenwerking tussen verschillende grote sportbonden en NOC*NSF. Zo kunnen wij gezamenlijk meer tastbare ondersteuning voor de (hockey) vereniging op lokaal niveau bij de lokale sportakkoorden realiseren.

Inzetten van onderzoek en kennis voor bedienen doelgroepen

De KNHB heeft de afgelopen jaren veel tijd geïnvesteerd in kwantitatieve en kwalitatieve behoeftepeilingen onder hockeyers, ex-hockeyers, bestuurs- en commissieleden en fans. Door een beter inzicht te krijgen, kan ingespeeld worden op de behoeftes van specifieke focusdoelgroepen: (potentiële) hockeyers van 16 tot 25 jaar (met specifieke aandacht voor het boeien en binden van jongens), (potentiële) hockeyers van 25 tot 45 jaar en de doelgroep fans.

Enerzijds is het onderzoek bedoeld om te monitoren in welke vorm het huidige aanbod het beste gecontinueerd kan worden, anderzijds om nieuw vraaggericht (hockey)aanbod te ontwikkelen. Dit alles moet in 2020 en verder resulteren in enkele nieuwe succesvolle hockeyproposities, waarbinnen de vereniging als ontmoetingspunt centraal staat.

Lanceren nieuw (leden)administratiesysteem HockeyWeerelt

Na een periode van voorbereiding in 2018 is de basis van de nieuwe bondsapplicatie HockeyWeerelt per 1 januari 2019 gereed. De ontwikkeling van de verschillende onderdelen is bewust ondergebracht bij twee leveranciers. Daarmee wordt een te grote afhankelijkheid van één partij voorkomen. De applicatie wordt voor de eerste keer door de verenigingen en hockeyers gebruikt tijdens het competitieweekend op 5 januari 2019. De introductie van het aan HockeyWeerelt gekoppelde DWF verloopt dat weekend helaas moeilijk door diverse technische factoren. Die dagen daarna is er continu contact tussen de KNHB en wedstrijdsecretarissen, waarbij een uitgebreide helpdesk paraat staat.

Van de wedstrijdsecretarissen wordt veel gevraagd, zeker tijdens de eerste periode van verandering. Gedurende de maanden januari tot en met april staan de afdelingen Competitiezaken en Communicatie alle weekenden stand-by om vragen van gebruikers en wedstrijdsecretarissen te beantwoorden. Dit persoonlijke contact en de hulp bij vragen leidt in veel gevallen tot begrip voor de situatie. Als dank voor al hun begrip, hulp en inzet worden de wedstrijdsecretarissen uitgenodigd voor een van de wedstrijden in Nederland van de FIH Pro League.

Gedurende het gehele jaar is er intensief contact met ongeveer vijftien wedstrijdsecretarissen van verschillende verenigingen. Dit gaat met name over de verdeling van de verantwoordelijkheden en mogelijkheden bij de bondsapplicatie en het verenigingspakket. Hier blijft de KNHB continu aandacht aan besteden. Tijdens het jaar blijkt ook dat er in het verleden maatwerk is geleverd binnen de verenigingspakketten, waarvan de KNHB voorafgaand aan de livegang van HockeyWeerelt niet op de hoogte was. De KNHB heeft in de loop van 2018 generieke afspraken gemaakt met LISA en AllUnited. Later blijkt dat een aantal maatwerkfunctionaliteiten aan de verenigingskant niet meer naar behoren functioneert. Dat komt deels door de nieuwe rollen en rechtenstructuur in samenhang met de AVG-regels. Niet alle verenigingsspecifieke functionaliteiten kunnen om die reden in de nieuwe applicatie terugkeren. De pakketleveranciers zijn overigens uiteindelijk verantwoordelijk om deze functionaliteiten, wanneer zij geen onderdeel uitmaken van HockeyWeerelt, te bouwen.

De tuchtmodule is eind maart - AVG-proof - gereed en live. Dit is later dan gehoopt, waardoor tijdens het zaalseizoen geen sancties worden opgelegd op gele kaarten die worden uitgedeeld in de zaal. Met ingang van de veldhockeycompetitie worden de reguliere sancties wel opgelegd. In april volgt de introductie van de Clubcockpit, club.hockeyweerelt.nl. Ook kan er vanaf dat moment

gebruik gemaakt worden van de scheidsrechtersmodule voor de aanwijzingen. Begin juni verlopen de teaminschrijvingen via HockeyWeerelt. Vanaf de tweede week van juni kunnen de team-indelingen van de junioren via LISA en AllUnited naar HockeyWeerelt doorstromen. Deze ontwikkelingen hebben gelukkig minder impact dan de veranderingen aan het begin van het jaar.

Het blijkt inmiddels dat HockeyWeerelt een stabiele omgeving is, die zonder problemen gebruikt kan worden door een grote groep gebruikers. Verenigingen en KNHB kunnen in 2020 steeds meer de vruchten gaan plukken van de mogelijkheden en het gemak die het nieuwe systeem te bieden heeft.

Behoud van cultuur en hockey DNA

Hockey is een sport met een bijzonder karakter. Een sport waar normen en waarden hoog in het vaandel staan en waar sportiviteit en respect - maar bovenal plezier in het hockey - de boventoon moeten blijven voeren. Dit karakter is wat ons sterk en aantrekkelijk maakt en wat we als KNHB en verenigingen graag willen behouden.

Al jaren zetten hockeyverenigingen zich in om een prettige en veilige sportomgeving te creëren. Een plek waar iedere sporter zich op zijn of haar gemak voelt en zichzelf kan zijn. Hockey heeft een sterk familiair karakter. Hele gezinnen beoefenen de sport. Hockey is meer dan hockey alleen; de sport zorgt voor verbinding met de leden onderling, de club, alle betrokkenen en de wereld daar omheen.

Hockey voor iedereen in een leuke, sportieve en veilige omgeving

Met behulp van de blauwe kaart kan de thuisclub een compliment aan de tegenstander over sportief en/of respectvol gedrag geven. Dankzij deze methode beëindigen kinderen hun wedstrijd op een positieve manier. Na het overhandigen van de kaart is er ruimte voor een gezamenlijke afsluiting, zodat iedereen met een blij gevoel naar huis gaat. Het aantal verenigingen dat hieraan deelneemt, groeit in 2019 van 160 naar 200.

In het kader van samen afspraken maken binnen het team, is het doel dat iedereen met plezier kan hockeyen, zichzelf kan zijn en zich positief kan ontwikkelen. Dat klinkt logisch maar hoe pak je dit aan? We vragen het coaches, trainers, teammanagers, scheidsrechters, bestuurders, en natuurlijk spelers en speelsters. Deze doelgroep noemt vijf thema's, die we verder uitdiepen: afspraken maken, enthousiasme uitstralen, interesse blijven tonen, het goede voorbeeld geven en waardering & vertrouwen geven. Op basis van de input wordt een reeks van zeventien filmpjes ontwikkeld die verenigingen kunnen hanteren tijdens bijeenkomsten ter ondersteuning van het functioneren van de vereniging.

Betere kennis van de spelregels voorkomt discussies op en rond het veld. Met het boekje 'Drie hoeraatjes voor hockey' wordt bij hockeyers van jongs af aan kennis bijgebracht van de spelregels. De inhoud van het boekje wordt samen met elementen uit 'de Visie op de ontwikkeling van hockeyers' verwerkt in de online toolkit 'Welkom op het hockeyveld'. De kernthema's van deze toolkit zijn: Visie op de ontwikkeling van hockeyers, plezier op het veld en langs de lijn, de belangrijkste spelregels en van ouder naar coach.

Een projectgroep start met de herijking van de competitiestructuur voor de E- en F-jeugd. De evaluatie van de doorgevoerde herijking van de competitiestructuur voor de C- en D-jeugd loopt en de eerste (positieve) ervaringen worden opgedaan met de nieuwe competitiestructuur voor de A- en B- jeugdcompetities.

Goed Sportbestuur

De KNHB bewaakt dat zij voldoet aan de dertien aanbevelingen voor Goed Sportbestuur. Dat doet zij door bij de aanvraag van de subsidie 2020 bij NOC*NSF in november 2019 de dertien aanbevelingen te toetsen. Uit deze toetsing blijkt dat de KNHB volledig voldoet aan de dertien aanbevelingen voor Goed Sportbestuur. Onder andere doordat:

- Het besturingsmodel van de KNHB het voorwaardenscheppend model is.
- Het bestuur jaarlijks een evaluatie houdt naar het eigen functioneren.
- De KNHB-bureauorganisatie onder leiding van de algemeen directeur primair aan zet is.
- De wisselwerking tussen bestuur en bureauorganisatie resulteert tot een effectieve samenwerking en bedrijfsvoering.
- De KNHB ieder jaar gebruikmaakt van een meerjarenbeleidsplan, jaarplan en een jaarbegroting.
- De jaarrekening jaarlijks wordt opgemaakt.
- De Financiële Commissie een advies geeft over de jaarrekening aan de Algemene Vergadering.
- Een onafhankelijke, externe accountant een controleverklaring af geeft over de jaarrekening.
- De Algemene Vergadering jaarlijks de jaarrekening en begroting vaststelt.
- De KNHB over de vereiste statuten en reglementen beschikt.

Financiën

De bedragen in dit hoofdstuk moeten vermenigvuldigd worden x 1.000.

Resultaten 2019

De KNHB realiseert over 2019 een resultaat van € -1.307, terwijl een resultaat van € -780 was begroot.

Subsidie NOC*NSF

Gedurende 2019 ontvangt de KNHB extra subsidie vanuit NOC*NSF en wel vanuit het Sportakkoord voor het project Positieve Sportcultuur en vanuit Innovatie voor het project Een Vaardige Generatie. De uitvoering van beide projecten resulteert enerzijds in een stijging van NOC*NSF-inkomsten. Anderzijds leidt het tot hogere uitgaven binnen het thema 'Een leven lang hockey(en)', waar de kosten van de projecten zijn verantwoord.

Sponsoring

De sponsorinkomsten betreffen zowel de inkomsten in geld als de supply-inkomsten (barter). De inkomsten in geld komen in 2019 boven de begroting uit. Deze extra inkomsten zijn voor activiteiten tijdens de FIH Pro League activiteiten. De supply-inkomsten zijn ook hoger dan begroot, door een grote barter levering.

FIH Pro League en evenementen

In 2019 vinden diverse FIH Pro League wedstrijden plaats in heel Nederland met een afsluitende Grand Final in het Wagener Stadion in Amstelveen. Hiernaast vonden in oktober 2019 de Olympische Kwalificatie wedstrijden plaats in het Wagener Stadion. In het verslagjaar sluit de KNHB de activiteiten tezamen af met een positief resultaat van € 54. Aan de 6-nations is € 97 besteed

ICT

In 2018 zegt de KNHB het contract op met de leverancier van LISA Bond. De KNHB besluit een eigen bondsapplicatie te (her)bouwen. In het algemeen moeten ontwikkelingskosten, indien deze voldoen aan een aantal voorwaarden, worden geactiveerd op de balans en vervolgens worden afgeschreven. Aangezien de kosten voor de (her)bouw net als in 2018 ook in 2019 niet voldoet aan alle voorwaarden, worden de kosten voor de (her)bouw van de bondsapplicatie niet geactiveerd, maar verwerkt in de exploitatie over 2019. Mede door externe oorzaken, is het streven om in 2019 naast (her)bouw nieuwe ontwikkelingen in de bondsapplicatie door te voeren niet gerealiseerd. Ook is vastgesteld dat er nog veel onderhoud moet worden doorgevoerd om de achterstand in te lopen. Wel zijn eind 2019 voor 2020 afspraken gemaakt met leveranciers en bouwers van ICT waardoor het streven voor (eind) 2020 realistischer is dat er (eind) 2020 daadwerkelijk nieuwe ontwikkelingen kunnen worden gerealiseerd. De kosten voor deze nieuwe ontwikkelingen zullen worden geactiveerd en worden afgeschreven.

Reserves

Ter waarborging van de continuïteit houdt de KNHB reserves aan. De benodigde omvang van deze reserve wordt periodiek opnieuw vastgesteld. De herijking heeft voor de jaarrekening 2019 plaatsgevonden. Bij de verwerking van de reserves is rekening gehouden met de geldende normen van NOC*NSF inzake liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen. Eind 2019 heeft de KNHB nog twee bestemmingsreserves: Wagener en Automatisering. De KNHB hanteert vanaf 2019 geen bestemmingsreserve om eventuele verliezen van een activiteit op te vangen. Hiertoe heeft de KNHB

namelijk een algemene reserve. De overige reserves uit 2018 zijn in 2019 vrijgevallen ten gunste van de exploitatie, daar de betreffende activiteiten uitgevoerd zijn in 2019. Uiterlijk in 2024 zal wederom een herijking van de benodigde reserves plaatsvinden.

Liquiditeit en solvabiliteit

De liquide middelen per 31 december 2019 bedragen € 6.494. Gezien de huidige situatie op de financiële markten ontvangt de KNHB nauwelijks rente over de liquiditeiten. Deze liquiditeiten worden aangehouden op een internetspaarrekening en een rekening-courant bij de Rabobank.

De KNHB moet volgens de kwaliteitseisen van NOC*NSF voldoen aan normen voor liquiditeit en solvabiliteit. Beide percentages voldoen aan de geldende normen.

	ULTIMO 2019	ULTIMO 2018	NORM KNHB	NORM NOC*NSF
Liquiditeit	1,8	2,0	> 1,0	1,00
Solvabiliteit	0,5	0,6	> 0,2	0,20
Continuïteitsreserve gerelateerd aan vaste kosten	0,5		ca 0,5	0,25

Vooruitblik 2020

Voor 2020 heeft de KNHB een sluitende begroting opgesteld, die de Algemene Vergadering in november 2019 vaststelt.

Kosten en subsidies

In deze begroting is aangegeven dat de kosten van Tophockey stijgen, in verband met de deelname van het Nederlands Elftal Dames en Nederlands Elftal Heren aan de FIH Pro League. Inmiddels is de subsidietoekenning van NOC*NSF vanuit de subsidierubriek 'Top10' ontvangen. Daarnaast heeft de KNHB vernomen dat zij de verwachte extra subsidie-inkomsten voor deelname aan de FIH Pro League niet ontvangt van NOC*NSF. Voor 2020 worden er derhalve aanpassingen in programma's doorgevoerd om toch op het begrote saldo uit te komen.

Wagener Stadion

In 2021 organiseert de KNHB het Europees Kampioenschap Hockey voor dames en heren. Het dubbel-EK wordt gespeeld in het Wagener Stadion. De KNHB is in 2019 met verkennende onderzoeken of - na de realisatie van de hoofdtribune in 2017 - ook de overige tribunes vernieuwd kunnen worden. Hiervoor zal subsidie van gemeente en/of provincie en/of anderen nodig zijn. De KNHB streeft ernaar de uitkomst van het onderzoek te presenteren in de Algemene Vergadering in juni 2020.

Risicomanagement

Bij de activiteiten die de KNHB onderneemt hoort het omgaan met verantwoorde risico's en onzekerheden. Deze risico's zijn strategisch, operationeel of financieel van aard en ontstaan bijvoorbeeld door veranderingen in de wet- en regelgeving.

Om de (financiële) impact van deze risico's en onzekerheden tot een acceptabel niveau te reduceren, treft de KNHB diverse beheersmaatregelen. De belangrijkste risico's en maatregelen lichten we in dit hoofdstuk toe.

Strategische risico's

Inkomsten voor de Nederlandse sport

De Nederlandse sport ontvangt jaarlijks subsidie, waarvan een gedeelte ten goede komt aan de hockeysport in Nederland. Zo wordt de KNHB voor de basisinfrastructuur voor de topsport en de georganiseerde breedtesport mede gefinancierd uit de afdrachten aan de totale sport vanuit kansspelopbrengsten. Dit betreffen afdrachten aan NOC*NSF vanuit de Nederlandse Loterij Organisatie (NLO). Deze afdrachten staan echter onder druk, door een lager resultaat van de NLO.

Naast de inkomsten vanuit de NLO ontvangt NOC*NSF in 2019 ook gelden vanuit het ministerie van VWS. Deze gelden worden verdeeld via het bestedingsplan 2019. Als de inkomsten voor het bestedingsplan verder onder druk komen te staan, raakt deze daling in inkomsten ook de KNHB; mogelijk zelfs fors. In het kader van verantwoording van de gelden die NOC*NSF via VWS ontvangt stelt NOC*NSF steeds omvattender afrekenregels op.

Om een daling in inkomsten op te vangen streeft de KNHB naar een brede basis van zowel ledeninkomsten en sponsoring en subsidiegelden.

Om ook bij een dergelijke daling in inkomsten de continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen, houdt de KNHB sinds 2015 een continuïteitsreserve aan. Deze reserve is begin 2020 geëvalueerd met de Financiële Commissie en daarom verhoogd van € 2.900 naar € 3.150.

Imago

Hockey, en daarmee ook de KNHB, staat in de belangstelling van consumenten, media en allerlei belangengroepen. Deze aandacht is mede te danken aan de veelomvattende activiteiten van de KNHB. Denk alleen al aan de verschillende competities op het veld en in de zaal en aan alle nationale selecties.

Het imago van de KNHB is van belang voor het vertrouwen in de integriteit van de hockeybond. Eventuele reputatieschade kan financiële gevolgen hebben.

Om altijd en overal zoveel mogelijk hetzelfde geluid te laten horen, ligt de regie over de woordvoering bij een beperkt aantal mensen. De KNHB hanteert een persbeleid dat geldt voor iedereen betrokken en werkzaam bij de KNHB en dat bedoeld is om alle media-aandacht in goede banen te leiden

Sportiviteit & Respect

Geweld op en rond het veld hoort niet in het hockey thuis. Agressie kan veel persoonlijk leed veroorzaken. Daarnaast kan negatief gedrag het imago van hockey schaden. Hockeyen als een familiesport in een sociaal veilige en fijne omgeving is een cruciale pijler voor het imago van hockey. De KNHB brengt daarom Sportiviteit & Respect via diverse acties, zoals bijvoorbeeld filmpjes, in en rondom de velden onder de aandacht.

Andere bindingsvormen voor hockey

De KNHB organiseert de hockeycompetities in Nederland. Iedereen kan op eigen (ambitie)niveau deelnemen aan deze competities. Het risico is dat de competitievormen niet meer voldoen aan de wensen van de huidige hockeyer. Dit kan leiden tot daling van ledenaantallen, het onder druk komen van strategische doelen en tot lagere inkomsten uit contributie en teamgelden.

Om dit te voorkomen denkt de KNHB na over andere bindingsvormen en ander hockeyaanbod voor iedereen op het eigen (ambitie)niveau. Dit vraagt om meer flexibiliteit en maatwerk. In 2020 gaat de KNHB hierover in gesprek met de verenigingen. Het door het kabinet gesloten Sportakkoord kan hier ook bij helpen

Operationele risico's

Verenigingsfunctionarissen

Naast het verloop in het aantal leden zien we ook een groot verloop in het aantal verenigingsfunctionarissen. Zijn functionarissen korter verbonden aan en betrokken bij de sport en de vereniging? Dan betekent dit dat er nuttige kennis wegvloeit, onder meer over het functioneren van de vereniging.

Om het kennisniveau van de verenigingen op peil te houden en te verhogen, organiseert de KNHB het Nationaal Hockeycongres en tal van bijeenkomsten en webinars. Daarnaast beschikt de KNHB over een (online) kennisplatform.

Bondsapplicatie HockeyWeerelt

In 2018 besluit de KNHB om LISA Bond te gaan vervangen door een eigen bondsapplicatie: HockeyWeerelt (zie ook het hoofdstuk 'KNHB als netwerk- en serviceorganisatie'). Per 1 januari 2019 stapt de KNHB over naar de nieuwe applicatie. Gestart wordt met het gebouwde DWF; gedurende het jaar worden extra functionaliteiten toegevoegd.

Een dergelijk omvangrijk project brengt risico's met zich mee. Denk bijvoorbeeld aan het niet realiseren van planningen en onjuiste koppelingen met andere pakketten, zoals de verenigingspakketten en het competitieplanningssysteem Sportlink. Als zaken fout gaan, kan dit leiden tot hoge kosten en imagoschade voor de KNHB.

Om deze risico's te minimaliseren werkt de KNHB bij de bouw van HockeyWeerelt samen met deskundigen op het gebied van zowel applicatiebouw als hockeyprocessen. Om de planningen te kunnen realiseren voert de KNHB al sinds een vroeg stadium in 2018 standaard tweewekelijks en in 2019 maandelijks overleg met de leveranciers van verenigingssystemen en die van het bondssysteem. Daarnaast is er ad hoc overleg waar nodig. De geselecteerde partijen die HockeyWeerelt mogelijk maken, staan volledig stand-by tijdens essentiële live-gang van onderdelen van de bondsapplicatie. Zo kunnen eventuele knelpunten direct worden opgelost. In 2019 betrof dit bijvoorbeeld de invoering van het aangepaste Digitale Wedstrijd Formulier, kaartenregistratie en de invoering van de teamindeling. Onze leveranciers worden mede ondersteund vanuit betrokken KNHB-afdelingen, zoals IT, Communicatie en Competitiezaken.

Inmiddels is duidelijk dat er ook in 2020 nog aanpassingen nodig zijn. Dit betreft feitelijk onderhoud van eerder ingerichte processen. Inmiddels is hiertoe een roadmap opgesteld. Gedurende 2020 wordt inzichtelijk wat de omvang is van de reguliere exploitatiekosten van HockeyWeerelt. Aangezien de

nieuwe bondsapplicatie gebouwd is met modernere technologie, zal het reguliere onderhoud van het systeem goedkoper zijn dan bij het vorige systeem. Ook zal de omvang van het reguliere onderhoud bekend zijn.

Om doorontwikkeling mogelijk te maken heeft de KNHB in de jaarrekening 2019 een bestemmingsreserve Automatisering gevormd. Het onderhoud komt ten laste van de exploitatie.

Financiële risico's

Niet kwalificeren voor Olympische Spelen

Kwalificatie voor de Olympische Spelen door zowel de dames als de heren is van groot belang voor de financiering van het (top)hockey, zowel met subsidiegeld als met sponsorgeld.

Om deelname voor de toekomst te waarborgen, worden de activiteiten voor de Jong Oranje teams en jeugdteams nu al anders ingericht om hun trainingen effectiever te laten zijn. Deze verandering kan resulteren in een verschuiving van het topsportbudget over de teams. Dit gebeurt mede in overleg met NOC*NSF. Het financiële risico kan als laag tot midden worden geclassificeerd.

Sponsorgelden

Een belangrijk deel van de opbrengsten van de KNHB bestaat uit sponsorgelden. Een daling van deze opbrengsten slaat een gat in de exploitatie van de KNHB.

Om de sponsorinkomsten op het niveau van 2019 te handhaven, onderhoudt de KNHB een intensieve samenwerking met bestaande partners, sponsors en suppliers. Ook spreekt de KNHB langlopende contracten af met deze partijen. Veel partijen zijn dan ook daadwerkelijk langjarig naar tevredenheid aan ons verbonden. Het versterken en vernieuwen van het palet aan partners, sponsors en suppliers is een doorlopende activiteit voor de KNHB. Als KNHB focussen we ons in toenemende mate ook expliciet op het leveren van tastbare en meetbare toegevoegde waarde aan de partners, sponsors en suppliers.

Het financiële risico kan als laag tot midden worden geclassificeerd.

Evenementen

Het organiseren van evenementen is voor de KNHB belangrijk voor het positioneren van hockey in Nederland. Tegelijkertijd brengt de organisatie van evenementen financiële risico's met zich mee. Kaartverkoop vormt een belangrijke inkomstenbron voor deze toernooien. De kaartverkoop is in hoge mate afhankelijk van de prestaties van het Nederlands Elftal Dames en Nederlands Elftal Heren. Daarnaast zien we dat bezoekers en standhouders steeds hogere eisen stellen, terwijl de KNHB de toegangsprijzen graag toegankelijk houdt, met aparte tarieven voor kinderen.

Om geen tegenvaller in de kaartverkoop te hebben rond een evenement, zet de KNHB online marketing in. Om de financiële positie van de evenementen goed te bewaken, heeft de KNHB continu aandacht voor en overleg over de volledige en tijdige registratie van verplichtingen en inkomsten.

Bij grotere evenementen, zoals EK's en WK's, is er tevens regelmatig overleg tussen de projectgroep van het evenement, de directie en een commissie vanuit het bestuur. Zo kan worden toegezien op eventuele risico's, de voortgang en de financiële stand van zaken.

Het financiële risico kan als laag worden geclassificeerd.

Risico's als gevolg van wet- en regelgeving

Politieke keuzes

Politieke keuzes kunnen van invloed zijn op de sportwereld - en daarmee op de KNHB en haar verenigingen. Denk bijvoorbeeld aan keuzes op het gebied van fiscaliteit en subsidies.

Daarom is de KNHB betrokken bij diverse werkgroepen van NOC*NSF. Zo is de KNHB vroegtijdig op de hoogte van de politieke ontwikkelingen die de sport raken. Tegelijkertijd wil de KNHB eraan bijdragen dat de politiek op de hoogte is van wat de sport doet en bijdraagt aan de samenleving.

Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties en Wet Werk en Zekerheid

De Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties is ingevoerd om schijnzelfstandigheid te bestrijden. Ook moet de wet eraan bijdragen dat er sneller een arbeidsrelatie ontstaat, inclusief arbeidsovereenkomst en bestrijding van schijnzelfstandigheid.

De KNHB werkt met veel partijen samen waarbij geen sprake is van een arbeidsovereenkomst omdat de gezagsrelatie ontbreekt. Het onjuist hanteren van een overeenkomst van opdracht- in plaats van een arbeidsovereenkomst - brengt grote fiscale en arbeidsrechtelijke risico's met zich mee.

De KNHB heeft daarom intensief samengewerkt met de WOS en een externe fiscalist om te komen tot modelovereenkomsten voor de Sport. De Belastingdienst heeft drie overeenkomsten (gedateerd 11 januari 2017) goedgekeurd. Indien mogelijk hanteert de KNHB een van deze overeenkomsten bij samenwerking met externe partijen. De KNHB geeft ook haar verenigingen voorlichting over de (on)mogelijkheden van deze modelovereenkomsten. Zo kunnen verenigingen zelf eventuele arbeidsrechtelijke en fiscale problemen voorkomen.

Wet Arbeidsmarkt in Balans

Het kabinet heeft in het regeerakkoord aangegeven dat de verschillen tussen arbeidsovereenkomsten voor bepaalde en onbepaalde tijd kleiner gemaakt gaan worden. De Wet Werk en Zekerheid gaat vanaf januari 2020 verder als de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB).

Overleg met de politiek en het ministerie SZW is nodig om het verslechteren van de financiële positie van hockey(amateur)verenigingen tegen te gaan. Een hockeyvereniging moet in goed overleg de juiste afspraken voor de hockeysector kunnen maken, vooral voor spelers, maar ook voor trainers en begeleiders. Te meer daar hockeyverenigingen vaak werken met mensen die geen behoefte hebben aan een vast contract en hun vergoeding bij de vereniging net de vrijwilligersvergoeding te boven gaat. De vergoeding voor de inzet wordt veelal gezien als extraatje in de hobbysfeer, naast de fulltime (vaste) baan die zij veelal hebben. Zij hebben al helemaal geen behoefte aan een vast contract met de vereniging.

De KNHB heeft overleg met WOS, NOC*NSF en de vakorganisatie FNV over de gevolgen van de invoering van deze wetgeving en om samen op te trekken naar de politiek en het ministerie van SZW.

Privacy en informatiebeveiliging

De KNHB erkent dat het cyberrisico, in het algemeen, is toegenomen. De ICT-systemen van de KNHB kunnen door een cyberaanval beschadigd raken. Ook kan een dergelijke aanval leiden tot diefstal van vertrouwelijke en privacygevoelige informatie, wat vervelende gevolgen kan hebben voor betrokkenen. Bovendien kan het resulteren in negatieve publiciteit, wat het imago van de KNHB kan schaden.

De KNHB hecht er veel belang aan om dit risico te minimaliseren. Daarom heeft de KNHB regels voor informatiebeveiliging en privacy opgesteld. Ook in het systeem van HockeyWeerelt is continu aandacht nodig voor de diverse rollen en de daarbij horende rechtenstructuur teneinde te blijven voldoen aan de AVG-regels.

Verlag van de Financiële Commissie over 2019

De Financiële Commissie bestond het boekjaar 2019 uit Harmen Ettema (voorzitter), Roel van den Berg en Erik Jan Reuver. De commissie komt per verenigingsjaar minimaal tweemaal bijeen met de penningmeester van de KNHB (Mark Pel), de manager Financiën en Bedrijfsvoering (Karin van Willigen) en de Algemeen Directeur (Erik Gerritsen). In 2019 is de Financiële Commissie drie maal bijeen geweest.

Kernactiviteiten en bijzondere onderwerpen

Reguliere punten op de agenda van de Financiële Commissie vormen:

- De begroting (2020) ter voorbereiding op de AV (27 november 2019)
- De jaarrekening (2019) ter vaststelling door de AV (juni 2020)
- Het verslag van de accountant (over 2019) en bespreking in het bijzijn van de accountant op 2 maart 2020.
- Opvolging van aanbevelingen van de accountant.

Bij de behandeling en besprekingen het afgelopen jaar zijn onder meer de volgende onderwerpen meer uitvoerig besproken:

- Jaarplan 2020 van de KNHB
- Het beleid en de bestuursvoorstellen rondom de bestemmingsreserves
- De ontwikkeling en de kosten van HockeyWeerelt en ICT in brede zin
- De exploitatie van het Wagener stadion en de bestemmingsreserve
- Risk management en governance
- Financial Fair Play

Professionalisering van de financiële governance

Nadat de afgelopen jaren door het bestuur van de KNHB is ingezet op verdere professionalisering van de governance, is dit onderwerp het afgelopen jaar verder opgepakt.

Aan het bestuur is gevraagd om een verkennend gesprek inzake de financiële governance structuur en de rol van de Financiële Commissie in de governance structuur, waarbij gedacht kan worden om jaarlijks met de Financiële Commissie risk management bij de KNHB te bespreken.

Bestemmingsreserves

Door de financiële commissie is dit boekjaar uitvoerig stilgestaan bij de bestemmingsreserves. Met instemming van de financiële commissie zijn de bestemmingsreserves ultimo 2019 opnieuw gerangschikt en beoordeeld aan de hand van de financiële normen van het NOC*NSF en de door de directie voorgestelde interne normen die hoger liggen dan die van het NOC*NSF. De KNHB voldoet ruimschoots aan de financiële normen van het NOC*NSF.

Advies aan de Algemene Vergadering

Wij stellen de Algemene Vergadering voor om het bestuur, in het bijzonder de penningmeester en de directie, decharge te verlenen over het in 2019 gevoerde financiële beleid. De Financiële Commissie spreekt tenslotte haar tevredenheid uit over het door het bestuur en het bureau van de KNHB gevoerde financiële beleid over 2019, met speciale dank aan de manager Financiën en Bedrijfsvoering en haar medewerkers voor de transparante en adequate verslaggeving.

Wij danken in het bijzonder Geeske de Graeff voor haar gedreven betrokkenheid gedurende vele jaren bij de Financiële Commissie.

De Financiële Commissie

drs. H.C.J. Ettema RA (voorzitter), drs. R. van der Berg RC, drs. E.J. Reuver RA RV

Jaarrekening 2019

Inhoudsopgave

Jaarrekening 2019	34
1. Balans per 31 december 2019	
2. Staat van baten en lasten over 2019	
3. Kasstroomoverzicht	
4. Grondslagen van de jaarrekening	
5. Toelichting op de balans per 31 december 2019	
6. Niet uit de balans blijvende vorderingen en verplichtingen	
7. Toelichting op de staat van baten en lasten over 2019	
<hr/>	
Overige gegevens	41
1. Controleverklaring van de onafhankelijk accountant	
<hr/>	
Bijlagen	43
1. Begroting 2020	
2. Toelichting op de begroting 2020	

Jaarrekening 2019, KNHB te Utrecht

(na resultaatverwerking)

1 Balans per 31 december 2019

ACTIVA		2019	2018
VASTE ACTIVA			
Materiële vaste activa	[1]		
Tribune Wagener Stadion	[1.1]	1.316	1.363
Verbouwing kantoorpand	[1.2]	269	299
Inventaris en computerapparatuur	[1.3]	2	6
		1.587	1.668
VLOTTENDE ACTIVA			
Vorderingen			
Debiteuren	[2.1]	338	1.253
Overige vorderingen en overlopende activa	[2.2]	830	674
		1.168	1.927
Liquide middelen	[3]	6.494	7.292
Totaal activa		9.249	10.887
PASSIVA			
Vermogen			
Continuïteitsreserve	[4.1]	3.150	2.900
Bestemmingsreserve Wagener	[4.2]	750	750
Bestemmingsreserve Transitie	[4.3]	0	400
Bestemmingsreserve Evenementen	[4.4]	0	150
Bestemmingsreserve zaalhockey	[4.5]	0	128
Bestemmingsreserve ICT	[4.6]	0	300
Bestemmingsreserve Kennisdeling	[4.7]	0	200
Bestemmingsreserve Overige	[4.8]	0	50
Bestemmingsreserve Automatisering	[4.9]	650	0
Algemene reserve	[4.10]	365	1.353
		4.915	6.231
Bestemmingsfonds			
Rabo hockeybonus	[5]	18	9
Vorzieningen			
Jubilea	[6]	68	68
Kortlopende schulden			
Crediteuren	[7.1]	1.044	1.205
Overige schulden en overlopende passiva	[7.2]	3.204	3.374
		4.248	4.579
Totaal passiva		9.249	10.887

2 Staat van baten en lasten over 2019

		werkelijk 2019	begroting 2019	werkelijk 2018
BATEN				
Leden	[1]	6.555	6.635	6.745
Sponsoring	[2]	4.820	4.654	4.522
Subsidie Lotto - NOC*NSF	[3]	3.244	3.050	2.951
Evenementen	[4]	1.853	1.250	2.054
Foundation	[5]	0	250	0
Uit algemene reserve	[6]	0	0	39
Zaalhockey		2.295	2.309	2.309
Overige inkomsten	[7]	365	161	200
Totaal baten		19.132	18.309	18.820
LASTEN				
Personeel bondsbureau	[8]	5.058	5.037	4.406
Huisvesting	[9]	407	383	319
Afschrijvingen	[10]	34	38	36
Organisatie	[11]	384	430	428
Foundation	[12]	0	250	0
Commercie	[13]	1.619	1.612	1.189
Communicatie	[14]	632	575	515
Tophockey	[15]	4.087	4.146	3.735
Prijzengeld en portretrecht	[16]	416	424	517
Zaalhockey	[17]	2.169	2.209	2.212
Leven lang hockey	[18]	1.747	1.637	2.393
Wagener Stadion	[19]	209	213	233
Evenementen	[20]	1.896	1.355	2.068
Technisch kader clubs	[6]	193	180	18
Wedstrijdsecretarissen	[6]	0	0	21
HockeyWeerelt	[21]	1.588	600	731
Totaal lasten		20.439	19.089	18.821
Resultaat		-1.307	-780	-1
Mutatie bestemmingsfonds		-9	0	4
Van bestemmingsreserves	[22]	1.228	780	0
Naar continuïteitsreserve		-250	0	0
Naar bestemmingsreserves		-650	0	0
Dotatie algemene reserve		988	0	-3
Saldo		0	0	0

3 Kasstroomoverzicht

	2019	2018
Mutatie algemene reserve	-988	3
AANPASSINGEN VOOR:		
Afschrijvingen	81	83
Dotatie continuïteitsreserve	250	0
Dotatie Bestemmingsreserve	650	0
Vrijval bestemmingsreserves	-1.228	0
Vrijval algemene reserve	0	-39
Mutatie Fonds Rabohockeybonus	-4	-4
Dotaties aan voorzieningen	13	9
Onttrekkingen aan voorzieningen	-13	-5
	-238	44
VERANDERINGEN IN WERKKAPITAAL:		
Mutatie vorderingen	759	185
Mutatie kortlopende schulden	-331	-319
	428	-134
Kasstroom uit operationele activiteiten	-798	-87
Mutatie materiële vaste activa	0	0
Kasstroom uit investerings- activiteiten	0	0
Mutatie geldmiddelen	-798	-87

4 Grondslagen van de jaarrekening

Doelstelling

Volgens artikel 3 van de statuten stelt de KNHB zich ten doel de bevordering van de hockeysport in al haar verschijningsvormen en voorts het verrichten van al hetgeen daaruit voortvloeit, daartoe bevorderlijk kan zijn, dan wel daarmede verband houdt. De KNHB tracht dit doel te bereiken door het organiseren, uitschrijven en aanmoedigen van veld- en zaal hockeywedstrijden en tot zoveel mogelijk ontwikkelen van andere initiatieven en activiteiten die de hockeysport kunnen dienen.

Algemene waarderingsgrondslagen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn voor Jaarverslaggeving 640 voor Organisaties zonder winststreven. De ontvangen bijdragen uit bestemmingsreserves en -fondsen worden als baten in de staat van baten en lasten verwerkt omdat dit een beter beeld geeft omtrent het resultaat van de bedrijfsvoering. De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het resultaat, is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

Schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient de directie en het bestuur, overeenkomstig algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.

Grondslagen van waardering

1. De jaarrekening betreft de rekening van de KNHB van 1 januari t/m 31 december.

2. De materiële vaste activa worden gewaardeerd op aanschafwaarde, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing, met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven. De afschrijvingspercentages luiden:

- Hoofdtribune 3,33%;
- Verbouwing kantoorpand 9,12%
- Computerapparatuur 33,33%.

3. De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk zijn aan de nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden zo veel mogelijk bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

4. De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de vereniging.

5. Het vermogen van de KNHB bestaat uit een continuïteitsreserve, bestemmingsreserves en een bestemmingsfonds. Zij zijn allen bedoeld voor aanwending in overeenstemming met de doelstellingen van de KNHB.

5.a. De continuïteitsreserve is bedoeld om zeker te stellen dat de organisatie in de toekomst aan haar doelstellingsverlichtingen kan voldoen en ter afdekking van risico's op korte termijn.

5.b. De bestemmingsreserves zijn door de KNHB afgezonderde delen van het vermogen voor een speciaal doel. Mutaties (toevoegingen dan wel onttrekkingen) in de reserves vinden plaats via de resultaatbestemming. Bestemmingsreserves kunnen door het bestuur worden aangewend voor het benoemde doel van de reserve.

5.c. Het bestemmingsfonds Rabo hockey bonus is een fonds met een door derden bepaalde bestemming. Het vermogen van dit fonds is niet vrij beschikbaar, omdat er een doelstelling voor geldt, die overeenkomstig de wensen van de schenker is bepaald. Mutaties (toevoegingen dan wel onttrekkingen) in dit fonds vinden plaats via de resultaatbestemming.

6. De KNHB heeft de pensioenregeling voor alle medewerkers ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW) (voorheen PGGM) op basis van een standaard pensioenreglement van het PFZW (middelloonregeling). Richtlijn 271 biedt de mogelijkheid om deze regeling als een toegezegde-bijdrageregeling te verwerken omdat:

- de KNHB is aangesloten bij een bedrijfstakpensioenfonds (PFZW) en tezamen met andere rechtspersonen dezelfde pensioenregeling toepast;
- de KNHB geen verplichting heeft tot het voldoen van aanvullende bijdragen, niet zijnde een verhoging van toekomstige premies als sprake is van een tekort bij PFZW.

De (pre)pensioenregeling van PFZW voldoet aan beide voorwaarden. De regeling mag derhalve onder RJ 271 worden verwerkt als een toegezegde-bijdrageregeling. Dit betekent dat de premienota's van PFZW onder de pensioenlasten zijn verwerkt en het nog niet betaalde deel van de premies onder kortlopende schulden.

7. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

8. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld in de toelichting.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

1. Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de netto baten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen kosten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. Winsten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

De inkomsten en kosten, welke betrekking hebben op het zaalhockeyseizoen eindigend in maart, worden aan het eind van het competitie seizoen verwerkt in de staat van baten en lasten.

2. Toegekende subsidies hebben betrekking op een kalenderjaar en zijn als zodanig verwerkt. De uitgaven hiervan worden toegerekend op basis van de aangegane verplichtingen.

3. Supply sponsoring wordt gewaardeerd tegen de waarde in het economisch verkeer en resultaat neutraal verwerkt in de jaarrekening.

Notatie bedragen

Alle bedragen opgenomen in deze jaarrekening zijn in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

5 Toelichting op de balans per 31 december 2019

[1] Materiële vaste activa

De boekwaarde is als volgt te specificeren:

	Aanschafwaarde		
	tm 2018	2019	tm 2019
Wagener Stadion, veld en tribune	1.722	0	1.722
Verbouwing kantoorpand	329	0	329
Computer	163	0	163
	2.214	0	2.214
	Afschrijvingen		
	tm 2018	2019	tm 2019
Wagener Stadion, veld en tribune	359	47	406
Verbouwing kantoorpand	30	30	60
Computer	157	4	161
	546	81	627
	Boekwaarde		
	tm 2018	2019	tm 2019
Wagener Stadion, veld en tribune	1.363	-47	1.316
Verbouwing kantoorpand	299	-30	269
Computer	6	-4	2
	1.668	-81	1.587

In 2017 is de nieuwe hoofdtribune in gebruik genomen. De gemeente Amsterdam geeft hiervoor een subsidie van 3 miljoen gegeven. De subsidie is in mindering gebracht op de uitgaven voor de tribune. Vanaf 2017 is na in gebruik name van de hoofdtribune afgeschreven.

De specificatie van de investeringen in de hoofdtribune luidt:

Totaal aanschafwaarde hoofdtribune	4.825
Subsidie Gemeente Amsterdam	-3.000
Overige bijdragen	-385
Totaal Hooftribune	1.440
Afschrijvingen tm 2019	-124
Boekwaarde ultimo 2019	1.316

In 2018 is de afschrijvingstermijn voor de hoofdtribune vastgesteld op 30 jaar. In 2017 was dit 20 jaar. Op jaarbasis is hierdoor de afschrijvingslast 24 lager.

Het veld met een aanschafwaarde van 282 is eind 2017 volledig afgeschreven.

De specificatie van de investeringen in het kantoorpand luidt:

Totaal aanschafwaarde verbouwing	652
Investeringsbijdrage pand eigenaar	-323
Aanschafwaarde ultimo 2019	329

[2] Vorderingen

[2.1] Debiteuren

De specificatie luidt:

	2019	2018
Verenigingen	9	1.166
Sponsors	174	66
Overige vorderingen	207	73
	390	1.305
Af: Voorziening	52	53
	338	1.253

In het te vorderen bedrag van verenigingen van ultimo 2018 is een incasso ad 1.130 opgenomen die op 10 januari 2019 is geïncasseerd.

[2.2] Overige vorderingen

De specificatie luidt:

	2019	2018
Nog te ontvangen rente	0	0
Te vorderen omzetbelasting	124	152
Vooruitbetaalde kosten	473	393
Overige	233	129
	830	674

Ondanks het door het jaar heen hoge banksaldo is er door de zeer lage rente geen te ontvangen rente.

In de post 'vooruitbetaalde kosten' ultimo 2018 en 2019 zijn kosten opgenomen voor hockeystages en voor wedstrijden in het kader van de FIH Pro League, in januari en februari en servicecontracten - abonnementen.

In de post 'overige' zitten bijdragen voor afrekening contributies en voor 2019 een in 2020 uitgevoerde incasso voor CS+.

[3] Liquide middelen

De specificatie luidt:

	2019	2018
Rekening courant	38	51
Internet spaarrekening	6.456	7.241
	6.494	7.292

Conform afspraak wordt geld alleen aangehouden op spaarrekeningen. Van het saldo van de spaarrekening is 66 verpand aan de verhuurder van het kantoorpand.

[4] Reserves

In de Algemene Vergadering van 18 juni 2015 is besloten de algemene reserve nader te verdelen in een continuïteitsreserve, bestemmingsreserves en een algemene reserve. De benodigde omvang van deze reserve wordt periodiek opnieuw vastgesteld. Herijking vindt iedere vier jaar plaats.

De herijking heeft voor de vermogenspositie in de jaarrekening 2019 plaatsgevonden. Bij de verwerking van de reserves is rekening gehouden met de geldende normen van NOC*NSF inzake liquiditeit, solvabiliteit en continuïteitsreserve gerelateerd aan vaste kosten. NOC*NSF hanteert een norm van respectievelijk 20% minimum (solvabiliteit), een current ratio groter dan 1 (liquiditeit) en een continuïteitsreserve die minimaal 25% van de vaste lasten (jaarlijks exclusief afschrijvingen) bevat. De KNHB voldoet ruimschoots aan deze normen. De KNHB streeft een continuïteitsreserve na die minimaal 50% van de vaste jaarlijkse kosten (jaarlijks exclusief afschrijvingen) bevat. De KNHB hanteert vanaf 2019 geen bestemmingsreserve om eventuele verliezen van een activiteit op te vangen. Hiertoe heeft de KNHB een algemene reserve. Uiterlijk in 2024 zal wederom een herijking van de benodigde reserves plaatsvinden.

[4.1] Continuïteitsreserve

	2019	2018
Saldo 1 januari	2.900	2.900
Mutatie boekjaar	250	0
Saldo 31 december	3.150	2.900

Ter waarborging van de continuïteit van de KNHB wordt deze reserve aangehouden. Vanaf 2019 wordt als continuïteitsreserve een bedrag aangehouden, dat overeenkomt met ca 50% van de vaste kosten van 2019. De KNHB meent hiermee volgende buffer te hebben een eventuele daling van inkomsten in de begroting dan wel een eenmalig verlies te kunnen opvangen.

[4.2] Bestemmingsreserve Wagener

	2019	2018
Saldo 1 januari	750	750
Mutatie boekjaar	0	0
Saldo 31 december	750	750

In 2017 is de hoofdtribune verbouwd. Deze reserve kan aangewend worden voor de gedeeltelijke financiering van een gewenste toekomstige verbouwing van de overige tribunes in het Wagner Stadion en het in stand houden van de tribune(s).

[4.3] Bestemmingsreserve Transitie

	2019	2018
Saldo 1 januari	400	400
Mutatie boekjaar	-400	0
Saldo 31 december	0	400

De Transitiereserve is in 2019 aangewend voor de transitie in de sport vanuit de KNHB visie 2020 en besteed aan het benodigde onderhoud aan IT.

[4.4] Bestemmingsreserve Evenementen

	2019	2018
Saldo 1 januari	150	150
Mutatie boekjaar	-150	0
Saldo 31 december	0	150

De doelstelling van deze reserve was tot en met 2018: het opvangen van een tekort van een door de KNHB georganiseerd evenement, dat niet uit de reguliere exploitatie gedekt kan worden. Vanaf 2019 worden eventuele tekorten gedekt uit de algemene reserve.

[4.5] Bestemmingsreserve Zaalhockey

	2019	2018
Saldo 1 januari	128	128
Mutatie boekjaar	-128	0
Saldo 31 december	0	128

Ook deze reserve was gevormd om onverwachte verliezen om de organisatie van de zaalhockeycompetitie op te vangen. Vanaf 2019 worden eventuele tekorten gedekt vanuit de algemene reserve.

[4.6] Bestemmingsreserve ICT

	2019	2018
Saldo 1 januari	300	300
Mutatie boekjaar	-300	0
Saldo 31 december	0	300

Voor een efficiënte verwerking van de competitie en informatie-uitwisseling met de hockeyverenigingen is een impuls noodzakelijk. Voor 2019 is besloten deze reserve in te zetten voor het uitgevoerde IT onderhoud in 2019. Vanaf 2019 is een nieuwe bestemmingsreserve Automatisering gevormd, zie ook [4.9].

[4.7] Bestemmingsreserve Kennisdeling met verenigingen

	2019	2018
Saldo 1 januari	200	200
Mutatie boekjaar	-200	0
Saldo 31 december	0	200

In 2019 heeft de KNHB de in 2018 gestarte uitrol van het verstrekken van gratis basisopleidingen aan hockeyverenigingen verder uitgerold. Deze activiteit is hiermee gerealiseerd.

[4.8] Bestemmingsreserve Overige

Deze bestemmingsreserve bestaat uit een reserve voor een KNHB foundation en maatschappelijke begeleiding van (top) hockeyers.

De omvang van deze overige bestemmingsreserves bedragen:

	2019	2018
KNHB Foundation	0	25
Maatschappelijke begeleiding (top)hockeyers	0	25
Saldo 31 december	0	50

Het mutatie overzicht van de reserve voor de KNHB foundation luidt:

	2019	2018
Saldo 1 januari	25	25
Mutatie boekjaar	-25	0
Saldo 31 december	0	25

In 2019 is de conceptontwikkeling en positionering nader uitgewerkt. Ook is een film voor de lancering van deze Foundation voorbereid. De Foundation zelf is tijdens het Nationale Hockey Congres van 18 januari 2020 gelanceerd. De kosten hiervoor zijn opgenomen onder Leven lang Hockey.

Het mutatie overzicht van de reserve voor de maatschappelijke begeleiding van (top) hockeyers luidt:

	2019	2018
Saldo 1 januari	25	25
Aanwending bestemmingsreserve	-25	0
Saldo 31 december	0	25

Gezien het Topsportbeleidsplan is in 2019 gestart met de maatschappelijke begeleiding van topsporters. De kosten hiervoor zijn opgenomen onder Tophockey.

[4.9] Bestemmingsreserve Automatisering

	2019	2018
Saldo 1 januari	0	0
Mutatie boekjaar	650	0
Saldo 31 december	650	0

Alhoewel in de afgelopen twee jaar de investeringen in ICT fors waren, heeft de KNHB nog steeds een aanzienlijke inhaalslag te maken op het gebied van automatisering teneinde de processen en het beheer en gebruik van data efficiënt te kunnen afhandelen en te delen. Dit is onder meer van toepassing op de gebieden competitie, arbitrage, opleidingen en relatiebeheer

In 2020 wordt gestart met het realiseren van verbeteringen in de automatisering van genoemde processen. Wij streven eind 2020 deze processen vertaald te hebben naar een plan met de daaruit voortvloeiende jaarlijkse kosten.

[4.10] Algemene reserve

	2019	2018
Saldo 1 januari	1.353	1.389
Af: Staat van baten en lasten voor activiteiten met instemming Algemene Vergadering	0	-39
Mutatie boekjaar	-988	3
Saldo 31 december	365	1.353

De onttrekking in 2018 ad 39 heeft betrekking op door de Algemene Vergadering van juni 2018 ingestemde activiteiten inzake het ondersteunen van technisch kader van hockeyclubs voor 18 en een netwerkbijeenkomst voor wedstrijdsecretarissen voor 21.

[5] Bestemmingsfonds Rabo Hockeybonus

De specificatie luidt:

	2019	2018
Saldo 1 januari	9	13
Af: onttrekkingen	21	34
Bij: dotatie	30	30
Saldo 31 december	18	9

Dit fonds wordt gevormd vanuit een bijdrage van de Rabobank. Uit dit fonds worden scoreborden en dug-outs verstrekt aan verenigingen.

[6] Voorziening Jubilea

De specificatie luidt:

	2019	2018
Saldo 1 januari	68	64
Af: onttrekkingen	13	5
Bij: dotatie	13	9
Saldo 31 december	68	68

Op basis van Richtlijn 640 is een voorziening voor toekomstige uitkeringen in van verband met jubilea van personeelsleden opgenomen. Volgens de CAO-sport vinden uitkeringen plaats bij het bereiken van dienstverbanden van 10, 25 en 40 jaar.

In 2019 hebben vier personeelsleden een jubileum bereikt: bij één betrof het een 25-jarig dienstjubileum, bij de overige drie een 10-jarig jubileum. (2018: twee personeelsleden een 10-jarig dienstjubileum). Voor de bepaling van de hoogte van de voorziening wordt gerekend met de benodigde jubileumuitkeringen op termijn.

[7] Schulden op korte termijn

[7.1] Crediteuren

Dit betreffen handelscrediteuren.

[7.2] Overige schulden

De specificatie luidt:

	2019	2018
Vakantiegeld	222	205
Vakantiedagen	163	162
Af te dragen Loonheffing	209	281
Overige nog te betalen bedragen	798	732
	1.392	1.380

Vooruit ontvangen bedragen inzake:

Subsidie, reallocaties	61	303
Sponsoring	804	912
Opleidingen	124	94
Zaalhockeycompetitie	687	621
Overige	136	64
	1.812	1.994
	3.204	3.374

De overige nog te betalen bedragen zijn bedragen waar de KNHB verplichtingen voor heeft maar waar bij het opmaken van de jaarrekening nog geen inkoopfacturen of declaraties zijn opvangen. In dit bedrag is een verplichting tot terug betalen van te veel ontvangen NOC*NSF subsidie opgenomen ad 5, naar rato toe te passen TS subsidie Heren 2019. De NOC*NSF subsidie is vastgesteld tot en met het jaar 2017.

Als vooruit ontvangen bedrag voor de zaalhockeycompetitie is opgenomen het saldo tussen de gefactureerde bedragen aan de verenigingen voor deze competitie en de reeds in rekening gebrachte kosten voor deze competitie. De afrekening van zaalhockeycompetitie wordt geregistreerd aan het einde van de competitietermijn.

In de post vooruit ontvangen bedragen overige is een bedrag ad 63 opgenomen aan ontvangen tickets Pro League 2020.

6 Niet uit de balans blijvende vorderingen en verplichtingen

1. De leaseovereenkomsten voor auto's variëren in looptijd van 2020 tot en met 2023. De leaseverplichting bedraagt:

	2019	2018
- binnen één jaar	125	125
- tussen één en vier jaar	190	177
	315	302

2. De KNHB heeft in 2019 overeenkomsten gesloten met haleigenaren ten behoeve van bondstrainingen en zaalcompetitie. Deze lopen af in 2020.

3. De KNHB is in december 2016 de verplichting aan gegaan voor de huur voor een nieuw bondskantoor in Utrecht voor een periode van 11 jaar. De KNHB huurt het pand zelfstandig. De huurlast van de KNHB voor het gebouw en parkeerplaatsen bedraagt bij aanvang van de huur 206 per jaar.

4. De KNHB heeft sponsorovereenkomsten, waarvan de looptijd eindigt tussen 31 december 2020 en 31 mei 2022.

7 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2019

[1] Leden

De specificatie luidt:

	werkelijk 2019	begroting 2019	werkelijk 2018
Contributie en inleggelden	6.184	6.155	6.178
Cursusgelden	309	395	487
Overige	62	85	80
	6.555	6.635	6.745

De contributie is gebaseerd op de opgegeven ledenaantallen door de verenigingen per 31 oktober 2019 van 244.013 (2018: 250.255).

[2] Sponsoring

Dit betreft de bijdragen van de sponsors, zowel in financiële bijdragen als in de levering van goederen en diensten (supply sponsoring).

[3] Subsidie Lotto - NOC*NSF

Dit betreft de subsidie van Lotto, NOC*NSF t.b.v. Leven Lang Sporten, Top 10 en brancheontwikkeling. Voor de opname van de subsidie in de exploitatie is de afrekening opgemaakt. Met eventuele onderbesteding is rekening gehouden bij de subsidiebepaling.

De specificatie van de post luidt:

	2019	2018
Sportparticipatie, VSK	0	387
Topsport, regulier en actiebudget 2019	1.932	1.532
Topsport, reallocatie 2018	118	0
Innovatie, vaardige generatie	165	252
Innovatie, reallocatie 2018 multisport	125	0
Sportakkoord, positieve sportcultuur	124	
Algemeen functioneren	780	780
	3.244	2.951
Overige	0	4
	3.244	2.951

De afrekening 2018 is nog niet volledig vastgesteld.

Voor de uitgaven inzake Topsport, Top 10, heeft de KNHB een brugstaat opgesteld en een LOR verstrekt aan NOC*NSF.

[4] Evenementen

Dit betreffen de inkomsten voor de FIH Pro League en Olympische kwalificatie wedstrijd (2019) en Champions Trophy (2018) inzake ticketverkoop, sponsoring, hospitality, stand huur en dergelijke.

[5] Foundation

De Foundation is tijdens het Nationale Hockey Congres 2020 gelanceerd. In 2019 zijn hiervoor nog geen inkomsten ontvangen.

[6] Ontvangen bijdrage uit de algemene reserve

Deze bijdrage is vanuit de Algemene Vergadering toegezegd voor de besteding aan de volgende activiteiten:

- Ondersteunen technisch kader van hockeyclubs	18
- Netwerkbijeenkomst voor wedstrijdsecretarissen	21
Totaal derhalve	39

[7] Overige inkomsten

De specificatie luidt:

	werkelijk 2019	begroting 2019	werkelijk 2018
Rente	0	0	4
Gebruik Wagener	38	75	55
Overige inkomsten	327	86	141
	365	161	200

In de overige inkomsten zitten inkomsten voor verrichte dienstverlening naar o.a. EHL, FIH, NOC*NSF voor 246.

[8] Personeel bondsbureau

De specificatie luidt:

	werkelijk 2019	begroting 2019	werkelijk 2018
Personeelskosten	4.673	4.637	4.013
Reis- en verblijfskosten	385	400	393
	5.058	5.037	4.406

Door opleidingen, vervanging tijdens zwangerschap en afscheid nemen van medewerkers zijn de personeelskosten iets hoger dan begroot.

Het bestuur bestaat geheel uit vrijwilligers en ontvangt hiervoor, buiten een vergoeding van gemaakte werkelijke kosten, geen beloning.

De omvang van het totaal aantal werkzame personen (geen FTE) bedraagt:

	werkelijk 2019	werkelijk 2018	werkelijk 2017
	72,0	65,0	65,0

[9] huisvesting

Onder huisvesting wordt verstaan huur, servicekosten en vanuit Onder huisvesting wordt verstaan huur, servicekosten en vanuit Stichting DeWeerelt ingekochte kosten als schoonmaak, telefonie, kopiëren en catering.

Eind 2019 is nog een afrekening ontvangen van de verhuurder van het kantoorpand over 2018 van 23. Hierdoor zijn de huisvestingskosten hoger dan begroot. In 2018 was een bate ontvangen voor de afrekening van het vorige kantoorpand ad 50.

[10] Afschrijvingen

Dit betreffen de afschrijvingen voor het verbouwde kantoorpand en automatisering.

[11] Organisatie

Onder de organisatiekosten zijn opgenomen o.a. kosten inzake kantoorautomatisering, pakket voor financiële administratie, verzekeringen, contributie EHF, FIH, WOS en NOC*NSF, de algemene vergaderingen, bestuur, accountant en juridisch advies.

Specificatie accountants- en advieskosten:

- accountantscontrole jaarrekening

[12] Foundation

Hier zijn de kosten voor de activiteiten van de Foundation begroot.

Gezien de officiële lancering van de Foundation in 2020 zijn er geen activiteiten van de Foundation zelf geweest. De opstartkosten voor de Foundation zijn verwerkt bij de kosten voor Leven Lang Hockey.

[13] Commercie

Hieronder zijn opgenomen de bestedingen van activatiegelden, portretrechten via Partners en sponsorkosten.

Ook de supplykosten zijn hier opgenomen.

[14] Communicatie

Dit betreffen kosten inzake internet KNHB.nl en hockey.nl.

[15] Tophockey

Hieronder zijn opgenomen kosten inzake de technische staf en de programmakosten van de diverse teams en maatschappelijke begeleiding.

[16] Prijzengeld en Portretrecht

De KNHB begroot het uitbetalen van 75% van het maximaal uit te keren bedrag. Overeenkomstig de afspraak met de Belastingdienst wordt, indien van toepassing, prijzengeld als brutobedrag betaalbaar gesteld en via de salarisadministratie betaald. Voor 2019 betrof dit prijzengeld voor een eerste plaats FIH PL voor de dames en voor de heren een derde plaats. Verder wonnen de dames de eerste plaats en de heren de derde plaats tijdens het EK 2019. In 2018 betrof dit prijzengeld voor het WK als CT.Dames 2 x een 1e prijs en de Heren een 3e prijs bij CT en een 2e prijs bij het WK.

Het bedrag aan portretrecht betreft de KNHB-bijdrage.

[17] Zaalhockey districten

Hier zijn de kosten voor de zaalhockeycompetitie verantwoord.

De afrekening van het competitie seizoen 2018-2019 heeft plaatsgevonden in de cijfers 2019. De afrekening van het seizoen 2019-2020 vindt plaats in 2020.

[18] Leven lang hockey

Onder de kosten sportparticipatie zijn opgenomen de kosten voor o.a. competitie en arbitrage, inclusief de leden- en competitiepakketten, diverse hockeydoelgroepen, Sportiviteit&Respect, opleidingen en veldkeuringen, opstart Foundation. Ook zitten hier de gesubsidieerde projecten van Positieve sportcultuur, Vaardige Generatie en de afronding van Multisport (2018: VSK, benchmark, Multisport)

De kosten zijn hoger dan begroot daar niet begrote gelden zijn ontvangen voor gesubsidieerde projecten.

[19] Wagener Stadion

Dit betreffen de afschrijvingskosten en alle exploitatiekosten van en rondom het Wagener Stadion in Amstelveen.

[20] Evenementen

Hier zijn verwerkt de kosten voor de FIH Pro League, 6 Nations en de Olympische Kwalificatie Wedstrijden. In 2018 betroffen dit kosten voor CT en andere evenementenkosten.

[21] HockeyWeerelt

In 2017 heeft de KNHB het contract met de leverancier van het bondsledensysteem opgezegd. In 2018 zijn kosten gemaakt om in 2019 te kunnen starten aan met een eigen bondsledensysteem, HockeyWeerelt. Dit betroffen de kosten die zijn gemaakt voor de herbouw van het bondssysteem van de KNHB, inclusief de koppelingen met de verenigingspakketten, Sportlink en de online platformen van de KNHB.

In 2019 zijn mede door externe oorzaken veel extra kosten noodzakelijk gebleken.

[22] Vrijval bestemmingsreserves

Dit betreft de vrijval van de bestemmingsreserve inzake:

Transitie	400
Evenementen	150
Zaalhockey	128
ICT	300
Kennisdeling	200
Overige	50
Totaal	1.228

Voorstel resultaatbestemming

Vooruitlopend op het positieve besluit van de Algemene Vergadering wordt voorgesteld het resultaat over het boekjaar als volgt te verwerken:

- 9 ten gunste van het bestemmingsfonds
- 250 ten gunste van de continuïteitsreserve.
- 650 ten gunste van de bestemmingsreserve automatisering
- 988 ten laste van de algemene reserve

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de Algemene Ledenvergadering van de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond te Nieuwegein gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven uit de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en de Richtlijnen Sportagenda 2017+ bestedingsjaar 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag 2019;
- Verslag van de Financiële Commissie over het boekjaar 2019;
- de bijlage 1 begroting 2019;
- de bijlage 2 toelichting begroting 2019.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven uit de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven uit de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de financiële commissie voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn 640 Organisaties -zonder-winststreven uit de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en rekening houdend met de Richtlijnen Sportagenda 2017+ bestedingsjaar 2019. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De financiële commissie is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de financiële commissie onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 10 maart 2020

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g.

drs. C.H. van Ooijen RA

Bijlage 1 Begroting 2020

(vastgesteld in Algemene Vergadering van 27 november 2019)

	Begroting 2020	Begroting 2019
Baten		
Leden	6.908	6.635
Subsidie sportagenda	2.859	3.050
Zaalhockey, saldo	150	100
Sponsoring	4.855	4.959
Foundation en Businessclub	450	400
Evenementen	900	1.250
Overige inkomsten	242	161
Uit bestemmingsreserve	0	780
Totaal baten	16.364	17.335
Lasten		
Personeel	5.257	5.037
Huisvesting	386	383
Afschrijvingen bondsbureau	35	38
Organisatiekosten	438	430
Hockeyweereit	450	600
Commercie	1.743	1.867
Communicatie	561	575
Tophockey	4.196	4.146
Prijzengeld +Portretrecht	260	424
Sportparticipatie	1.574	1.737
Wagener	215	213
Evenementen	800	1.355
Foundation en business club	450	350
Technisch Kader clubs	0	180
Totaal lasten	16.364	17.335
Saldo	0	0

Bijlage 2 Toelichting begroting 2019

Leden

Het ledenaantal lijkt zich te stabiliseren.

Door het starten van o.a. bekerwedstrijden is er een geringe stijging in de ontvangst van teamgelden te verwachten. Hiernaast is de verwachting dat nieuwe proposities voor meer leden en meer spelvormen gaat zorgen. Ook de indexatie van 2,2% zorgt voor een lichte stijging van de inkomsten uit contributie en teamgelden.

Subsidie Sportagenda NOC*NSF

De KNHB wordt voor basisinfrastructuur voor topsport en de georganiseerde breedtesport mede gefinancierd uit de afdrachten aan de totale sport vanuit kansspelopbrengsten. Dit betreffen afdrachten vanuit de Nederlandse Loterij Organisatie (NLO). De gelden die de KNHB uit deze subsidie ontvangt zijn doelsubsidies.

NOC*NSF heeft de verwachte toekenningen 2020 voor Algemeen Functioneren per bond kenbaar gemaakt. Dit bedrag bedraagt 731 en is hiermee 49 lager dan over 2019.

Aan subsidie voor Tophockey is het toegekende bedrag over het jaar 2019 ook voor 2020 opgenomen.

In 2020 krijgt de KNHB een bedrag vanuit de subsidie voor positieve sportcultuur (eerder Veilig Sport Klimaat VSK). Aangezien dit bedrag al bekend is, hier rekening gehouden met deze 122.

Eventuele andere subsidies zijn nog niet bekend en daarom is hier niets voor opgenomen.

Zaalhockey, saldo

Voor de begroting wordt jaarlijks een saldo begroot. In de jaarrekening worden de bedragen aan zowel inkomsten als kosten separaat gepresenteerd.

Het begrote saldo voor 2020 is gebaseerd op de realisatie van het zaalhockeyseizoen 2018-2019, dat lager was door discussies over kosten gezien de verruimde btw-vrijstellings-wetgeving ingaande 1 januari 2019.

Sponsoring

In de begroting 2020 zijn de inkomsten van de getekende sponsorcontracten opgenomen en er is geen bedrag opgenomen voor contracten die in de eindfase van onderhandeling zijn (2019: 100). Een deel van de sponsorinkomsten worden als activatiegeld verkregen. Dit zijn doel-gelden waarvoor bij de post commercie de uitgaven staan weergegeven van deze activatie inkomsten. Dit betreffen o.a. gelden om activiteiten te organiseren zoals in 2020 de FIH Pro League wedstrijden, de fandag en Studentenhockey. Maar ook bijdragen voor portretrecht en hockey.nl.

In het bedrag aan sponsoring is ook een bedrag van 75 (2019: 0) opgenomen aan inkomsten uit een (extern verzorgde) webshop. De KNHB krijgt een percentage van de verkopen aan hockey gerelateerde producten uit deze webshop.

Foundation en Business Club

De KNHB Foundation heeft tot doel om de (h)erkenning en impact van de maatschappelijke activiteiten van de KNHB te vergroten. De gelden die voor de Foundation worden verkregen en specifiek voor de Foundation worden uitgegeven zullen separaat zichtbaar worden verkregen zullen steeds zichtbaar in de begroting en jaarrekening van de KNHB worden gepresenteerd.

Voor 2020 is als target aan te genereren middelen voor de foundation 350 opgenomen (2019: 250). Dit bedrag staat eveneens bij de kosten opgenomen.

Voor de Business Club is in 2020 opgenomen 100 (2019: 200)

Evenementen

Dit betreffen begrote inkomsten voor de FIH Pro League wedstrijden, via sponsoring en kaartverkoop.

Overige inkomsten

De overige inkomsten bestaan uit inkomsten voor het Wagener Stadion en betaalde activiteiten.

Personeel bondsbureau

De KNHB valt onder de CAO Sport. De huidige CAO loopt tot en met 2020. Voor 2020 betekent dat in de begroting van de salarissen rekening is gehouden met de geldende salarisschalen en een voor 2020 de al in de CAO benoemde indexatie van 2,3 %. Hiernaast is er in de CAO Sport een bedrag voor opleidingen afgesproken.

Salaris en sociale lasten conform begroting 2019	4.637
Bij: periodiek en indexatie volgens CAO Sport	150
Bij: extra benodigde inzet Financiën tov 2019	55
Salaris en sociale lasten conform begroting 2020	4.842

Naast deze kosten zijn ook reis en verblijfkosten (415) opgenomen. Het totaal aan personeelskosten bedraagt derhalve 5.257.

Huisvesting

In oktober 2017 is de KNHB een pand, DeWeerelt, betrokken in Utrecht, Papendorp, samen met de Koninklijke Nederlandse Golf Federatie (NGF), de Nederlandse Ski Vereniging (NSKiV), de Nederlandse Volleybal Bond (Nevobo) en het Koninklijk Nederlands Watersport Verbond. Daarnaast gaan ook andere partijen gebruik maken van hetzelfde pand. Allemaal partijen die een hart hebben voor de sport en elkaar verder kunnen en willen helpen.

Afschrijvingen

Dit betreffen afschrijvingen voor de verbouwing voor het nieuwe kantoorpand en kantoorautomatisering.

Organisatiekosten

Onder de organisatiekosten zijn opgenomen kosten inzake o.a. porti, kopiëren, kantoorautomatisering, pakket voor financiële administratie, verzekeringen, contributie FIH EHF WOS en NOC*NSF ed, algemene vergaderingen, bestuur, accountant en juridisch advies. Juridisch advies kan, om de taakstelling te realiseren, alleen na interne goedkeuring worden aangevraagd.

Commercie

Dit betreffen voornamelijk de door partners betaalde activatiegelden. De activatiebijdrage voor de FIH Pro League is bijvoorbeeld 470.

Communicatie

Onder communicatiekosten zijn opgenomen kosten inzake o.a. internet en hockey.nl.

Tophockey

Onder de tophockeykosten zijn opgenomen kosten voor o.a. de technische staf en de programma kosten voor de diverse teams. De kosten stijgen door het deelnemen aan de FIH Pro League, maar dalen ook daar 2020 het jaar is van de Olympische Spelen. De uitzending naar de Spelen wordt gefinancierd door NOC*NSF.

Prijzengeld en Portretrecht

Het bedrag aan portretrecht betreft de KNHB-bijdrage.

Sportparticipatie

Onder de kosten sportparticipatie zijn opgenomen de kosten voor o.a. competitie en arbitrage, inclusief de leden- en competitiepakketten, diverse hockeydoelgroepen, Sportiviteit&Respect, opleidingen en veldkeuringen.

Wagener Stadion

De kosten voor het stadion betreffen afschrijvings- en exploitatiekosten. Indien er kosten gemaakt worden voor een uitbreiding van het Stadion, worden deze gerelateerd aan het EK 2021.

Evenementen

Dit betreffen kosten voor organisatie voor de FIH Pro League-wedstrijden.

Contributie per hockey lid en inleggelden per team 2019-2020

In de Algemene Vergadering van zaterdag 22 juni 2019 werd aangegeven dat de contributie moet stijgen met het CPI, daar de inkomsten onder druk staan, de kwaliteit (minimaal) gelijk moet blijven en dat steeds met een kritische blik naar zowel de kosten als de inkomsten moet worden gekeken.

Het indexeren van contributie is hierbij een noodzaak en geen luxe. De CPI voor de contributie 2019-2020 werd tijdens de Algemene Vergadering van 22 juni 2019 geaccordeerd op 2,2%.

KNHB